

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

AQUESTA POBRA EUROPA

Mentre la França democràtica ens parla de pau, la Itàlia feixista ens parla de guerra

Europa, una trentena de països — comptant-hi els Estats minúsculs — cada un dels quals, per la seva tradició i el seu esperit, representa alguna cosa, un matís, en l'obra de la civilització i té dret a veure respectada la seva independència si no volem tirar aigua al vi i muntar l'organització del món a l'estil d'una casa de comerç, es actualment un país políticament incòmode. I, no obstant, cal salvar aquestes diversitats que són el tresor espiritual d'Europa i els vint mil quilòmetres de fronteres sense amenaçar la pau i sense consumir la ruïna moral i econòmica d'un continent que encara té el seu prestigi.

Actualment Europa és una paradoxa: un grup de nacions, les més avançades i riques, defensen la llibertat i la democràcia; unes altres cerquen formes de govern noves i lluiten contra la llibertat i la democràcia; un tercer grup, sense educació política de cap mena — i en aquest grup figura Espanya — va a la deriva, a remolc, ara dels uns, ara dels altres, segons la situació meteorològica.

El dissabte passat, dia 17, van produir-se dos fets característics dels dos representants més autoritzats del grup democràtic i del grup dictatorial: la presentació del projecte Briand per a la «Unió Federal Europea» i el discurs de Mussolini a Florència.

Briand i Mussolini! Cara i creu, anvers i revers d'una idealitat política. L'entrada en vigor del pla Young, que és la liquidació definitiva de la guerra, inspira a Briand el gest de donar al món la nova visió d'una Europa que pugui esmerçar en la pau tota la capacitat d'energia i d'emoció que vessava en les batalles de sang. I el mateix fet inspira a Mussolini una deplorable imitació del vell llenguatge de l'imperialisme vençut, per treure la pols dels canons i metralladores.

El dia 27 de setembre de l'any passat, Briand va reunir a Ginebra els representants dels països europeus adherits a la Societat de Nacions. Els va parlar d'un projecte, esbossat el dia 5 del mateix mes davant l'Assemblea de la S. de N., d'unió federal d'Europa, de la necessitat d'establir entre els països europeus un règim de solidaritat constant que permetés, quan es cregués útil, entrar en contacte immediatament per a l'estudi, discussió i reglament dels problemes susceptibles de tenir un interès comú. Es va acordar recomanar als governs respectius l'estudi de la qüestió i encarregar al representant de França de precisar el projecte en un memoràndum, de recollir després l'opinió dels governs i de

retariat; 3. Precisar tot seguit les directives generals del Comitè europeu, prenent per base la subordinació del problema econòmic al problema polític; concepció de la cooperació política europea i concepció de l'organització econòmica d'Europa; 4. Oportunitat de reservar a l'organisme projectat certs afers econòmics, de comunicacions i trànsit, finances, higiene, treball, etc.

BRIAND

Els governs hauran de respondre abans del 15 de juliol.

Tal és en resum la proposició Briand. Es tracta, com pot veure's, d'una cosa concreta esterilitzada de tota mena de mística i fantasies, un projecte realista molt característic de la política del briandisme i de l'esperit de Philippe Berthelot, el director del Quai d'Orsay, una de les grans potències de la diplomàcia actual. No hi ha en aquest projecte ni una gota de literatura socialista i apostòlica per l'estil de la que usa Mac Donald. Aquest text recorda la tàctica que per inspiració de Briand desenrotllava Paul Boncour a Ginebra, a la Comissió preparatòria del desarmament, una tàctica que abandonant el lirisme es concreta de seguida d'una manera sòbria i pràctica i pren la forma i les proporcions degudes.

A cop d'ull s'endevina que les possibilitats de la creació, dintre la S. de N., d'una Unió Federal Europea pot salvar la unitat moral d'Europa i resoldre molts problemes polítics i econòmics.

Aquesta és la contribució de França a l'obra de la pau.

El mateix dia des de la plaça de la Senyora de Florència, un dels indrets més evocadors del món, Mussolini es va permetre una florentinada que per l'esperit, si no per la forma, hauria meregut l'aprovació de Maquiavel. Es la repetició i ampliació del discurs de Livorno, la tercera part del qual és reservada als milanesos. És un discurs de llamps i trons, però que si l'examinem bé, convindreu que no pot motivar cap reclamació diplomàtica. El soroll és imponent, però la punteria és temorega. Evidentment, va dirigit a França, a la qual s'acusa de la seva fidelitat a uns «principis immortals», els de la democràcia i el liberalisme, culpables, segons el Duce, de l'isolament d'Itàlia. És l'amenaça d'un país pobre contra un país ric, d'un país que té més paisatge que primeres matèries, que té 43 milions d'habitants i no té 43 milions de pans per atipar-se. Però la seva pobresa no l'impedeix de destinar xifres enormes a armaments de mar i terra que si no guanyen batalles creu que li han de conquistar un prestigi. Aquest discurs és el reconeixement del fracàs econòmic d'un país que en lloc d'utilitzar-se per a la pau s'utilitza per a la guerra. És una llàstima que un país que ha donat tanta glòria a la humanitat i que per tants motius té dret a ésser una de les forces espirituals més respectables del món, no hagi pogut trobar en un moment tan important de la seva creixença una ideologia de més qualitat que el verbalisme lamentable dels feixistes. A tots els bons amics d'Itàlia ens fa molta pena veure aquest gran poble representat per un tenor de festa forana, vestit com un rei negre, que canta per les places més nobles de la història unes àries d'òpera barata amb la lletra més tronada de les velles arengues de Guillem II.

Al discurs de Mussolini pronunciat amb motiu d'una revista militar, França va contestar l'endemà amb un discurs de Tardieu pronunciat amb motiu de la clausura de la Fira de Lió. El discurs de Tardieu és pacifista, és l'expansió d'un home de molt sentit crític i de molt bon humor i en ell no hi ha ni una al·lusió al discurs de Mussolini. Potser això és el que té desesperat a aquest bon home. Que el prenguin per un tenor i no per un cabdill. Aquesta desesperació el pot conduir als més grans disbarats, fins a voler trobar una dispesa a Doorn. I entretant, França guanya la batalla de la simpatia, precursora d'altres victòries que val més que no vinguin.

MUSSOLINI

redactar un report que podia ésser sotmès als països interessats aprofitant la reunió que l'Assemblea de la S. de N. ha de celebrar durant el pròxim mes de setembre a Ginebra.

El projecte ja està llest i en forma de memoràndum va ésser presentat per França dissabte passat als vint-i-set països europeus adherits a la S. de N. i, a títol d'informació, a Rússia i Turquia.

El projecte comença amb tres observacions preliminars: 1.ª La Unió Federal Europea ha de fer-se dintre el quadro de la S. de N.; 2.ª No es tracta de crear una unió duanera, per consegüent el projecte no va contra ningú; 3.ª Seran principis fonamentals d'aquest organisme el respecte a la sobirania de cada Estat i a la igualtat de llurs drets.

El projecte proposa: 1. Necessitat d'un pacte, encara que de moment sigui molt elemental, afirmant el principi de la unió moral d'Europa, un pacte general que més tard podria ésser una ampliació del conveni de Locarno; 2. Creació d'un mecanisme fàcil, representatiu i responsable; reunió regular d'una «Conferència europea», constitució d'un Comitè permanent executiu i d'un se-

Els Dijous — Blancs

Senyals de banderes

Es us corrent en força famílies, quan hi ha quixalla, de tenir ben desades les joguines de preu. I, només els dies de festa, si han estat bons minyons, els nois poden veure-les i, cas que s'hagin portat extraordinàriament bé, jugar-hi.

Heus aquí una mesura pedagògica un xic arcaica; però no renyida amb el bon seny ni amb un amor paternal, dels ben entesos. Però aquí no es tracta de cap joguina ni de cap quixalla. La comparança, doncs, no serveix del tot. Cerquem-ne una altra.

Imaginem-nos un amic nostre, o el nostre mateix pare, a qui fa molts d'anys que no hem pogut veure, perquè estava en l'exili o dins una presó injusta. Si ens el posem davant dels ulls com de passada, d'una manera vergonyant, ningú no dubta que certament tindrem una alegria de veure'l. Però barrejada amb una recança de no tenir cap seguretat sobre el seu destí, donada la forma com ens el presenten, i presentant que no ens el deixaran gaires estones.

Hi haurà cap moviment de gratitud dins el nostre cor? Més aviat l'entrevista incerta, dosificada i llunyana, no farà sinó encendre'ns un desig de treballar dia i nit per tal de poder-lo tenir més segurament.

Diguem-ho en una paraula, nuament: Es veritat que sota el mantell blau del nostre cel, és sempre bell veure-hi ben roges aquelles quatre torrentades de sang que nodriren la de les nostres venes. Aquelles quatre fontanes de sang que van escriure les nostres quatre cròniques; i aquell roig i aquell groc dels nostres entusiasmes i dels nostres neguits. Es veritat. Però precisament, perquè és ben nostre, aquest símbol no el podem acceptar com un regal de ningú; no podem condicionar cap actitud a que ens el donin o ens el prenguin. Altrament, ¿qui ens el podria prendre? Quan ens el volen llevar, aleshores l'amaguem dins el nostre cor. Catalunya mai no ha deixat de tenir la seva bandera de les quatre barres; voler-la-hi suprimir i atorgar per edicte, seria tan foll com pretendre que no haguessin estat mai els segles de la nostra història. Cada bon català és la bandera de Catalunya, i les quatre fronteres de l'antic reialme d'Aragó les nostres quatre barres.

Per a aquesta bandera immarcescible, lliure com l'esperit de l'home, que no pot engrapar-se amb cadenes, i que volia amb més amplaria que totes les materials, és tot el nostre esforç. Que al cap i a la fi, un pabelló de drap pot cobrir qualsevulla mercaderia. Però l'estendard invisible, sempre victoriós, només flameja damunt de la host de la justícia i de la llibertat.

Reservem tot el nostre agraïment per al dia que ens sigui permès l'ús extern d'aquesta bandera. Però aquesta no ens la pot donar tothom. Aquesta tampoc ens la poden concedir de la manera que sigui. No ens la poden donar; ens l'han de reconèixer.

Aquesta bandera ha d'ésser germana de totes les altres de la península ibèrica. Una germana que no fos la Ventafòs. Tampoc una germana que col·laborés a cap obra d'opressió d'altres germanes.

Aquesta bandera, finalment, ens l'hem de mereixer. No podrà onejar damunt dels nostres caps ben alterosa, si abans no l'hem teixida ben tossudament dintre dels nostres esperits. És una tasca llarga; però tenim tot el temps per endavant. Estiguem ben segurs que, graciosament, a tot estirar, poden permetre's colors d'un club esportiu, o emblemes de carreres de cavalls; però la conservació i la instauració d'insígnies de més transcendència és obra del treball dels segles i de les generacions dels homes.

Es bell veure onejar enlaire les quatre barres! Però anem amb compte, que molt sovint mirar enlaire fa badoc. No oblidem qui som ni què volem, mal sigui mirant enlaire.

R. LL.

MIRADOR INDISCRET

Tractament de rei i senyor

Perquè llurs relacions amb el comte de Güell tinguin la màxima catalanitat i siguin el més senyorívols possible, els regidors regionalistes li donen el tractament de vós.

— Vós, alcalde, heu pensat ja en tal cosa? — li preguntava l'altre dia En Maynés.

Poc després, En Massot:

— Escolteu, comte: us han advertit de l'acte de demà?

Somrient, l'alcalde explicava, tot anant-se'n, al marquès de Vilanova i Geltrú:

— Em tracten com un rei.

Els clavells vermells i la serietat

Pujaren el noi Samà i el nostre magnífic batlle a l'auto de l'alcaldia.

Abans que aquest arrenqués la marxa, el comte de Güell — botins, roba anglesa, armilla blanca — encengué la pipa.

I es posà a la solapa un esplèndid clavell vermell que el xofer li guardava al violeter del cotxe.

Aquesta operació es repeteix a diari.

El clavell a la solapa no el llueix mai el comte fins que abandona l'Ajuntament.

Creu que fa poc seriós per a un alcalde.

Ens ho ha confessat En Ribé, que li té enveja.

Les lluminàries de la Plaça de Catalunya

Són el «regosig» de Barcelona, com diria Mossèn Collell.

El dimarts es va llençar al carrer, amb el propòsit de veure les lluminàries, una gentada que només pot comparar-se amb la de la nit de Sant Joan.

Es tracta, com deia un rètol, d'una «lluminació de caràcter monumental». I realment, de caràcter en tenen, un caràcter tímidament cubista que contradiu i desment aquella nau de llauana que hi ha davant de telefons.

Els comentaris eren unànims:

— ¿Ja ho saps que això val quaranta mil duros?

— Sí, però què et diré jo: prefereixo qualsevol reconet de l'Exposició a tota aquesta lluminària.

— Quina sort que En Pich no pogués encarregar-se de la lluminació de l'Exposició!

— I quina llàstima que aquest home no hagués dirigit la lluminació de l'Exposició de 1888.

Tothom va trobar molt encertat que fossin degudament il·luminats per sota els dos cavalls obra dels germans Oslé. Perquè, francament, el mal costum del sol d'illuminar-los per l'esquena és massa antiquat.

Engrescats per l'espectacle que oferien aquests cavalls ens vàrem dirigir al parterre on hi ha la deessa d'En Clara prometent-nos una sorpresa. La deessa és il·luminada d'escorç per unes bombetes mig dissimulades entre quatre floretes. Però vàrem comprovar que l'actitud de la deessa és més pícnica del que podien suposar els d'El Correo Catalán.

Contemplant la deessa, una dona va dir amb admiració:

— Sembla una tomba!

Des del seu terrat de Júpiter Olímpic, En Pich contemplava l'espectacle grandios de la plaça il·luminada.

Català jurídic

Un amic d'En Pujols li explicava que al poble de Llers hi havia el costum de tenir jardins de lliris, i de llorers en comú. Cada casa participava dels de tots.

— Així digueu — li va respondre En Pujols — que hom pot dir que a les llars de Llers, els lliris i els llors són llurs.

La por guarda la vinya

El nostre col·laborador Joan Alavedra, confiant en la presentació que duia d'un influent membre del Comitè Israelita, es presentà dissabte passat a la sinagoga barcelonina del carrer de Balmes acompanyat d'un fotògraf, a fi de procurar-se la part gràfica de la informació que publicuem en la pàgina segona d'aquest mateix número.

Però els jueus practicants barcelonins són d'una rigorosa ortodòxia, i la figuració d'imatges essent prohibida per la llei judaica, no sols no permeten l'entrada al fotògraf, sinó que, durant la cerimònia, mentre ell feia temps pel jardí, el vigilaren que no intentés exercir el seu comès per una finestra que hi havia oberta.

— Però l'exterior sí que el podem retratar, oi? — preguntaren els nostres col·laboradors.

A aquesta pretensió no oposaren raons doctrinals, sinó pràctiques.

— Ja veurà. La comunitat israelita de Barcelona és pobre, i com a tal és tinguda per tot el món. Si els jueus de l'Orient d'Europa, que només somien en el seu retorn a Espanya, veuen aquesta fotografia, i la veuran, no en dubti, es pensaran que tota la casa és nostra, i no pas que només hi tenim un pis llogat. D'aquí un mes, ja n'hauran vingut uns quants milers i la feina per trobar-los feina, o mantenir-los si no en troben, serà nostra.

Les facècies d'En Jansana

El notable lliguer senyor Jansana, diputat provincial, va presidir una sessió que el Congrés Internacional de Psicotècnia va celebrar al saló de Sant Jordi.

En català del que no s'ha parlat mai va dir textualment, i diem textualment perquè un amic nostre va apuntar-se en sentir-les les frases més divertides:

«Aquesta sala que recorda les facècies de Sant Jordi, la donzella i el drac, el drac de la mala organització obrera i la donzella de la psicotècnia...»

I pensar que aquest senyor havia estat president de l'Assemblea de la Mancomunitat, càrrec equivalent a una mena de president del Congrés!

Aquest torrent de disbarats feia joc amb les pintures del desgraciat saló de Sant Jordi.

Piquiponiana

Una comissió de la Unió Patriòtica va anar a trobar el senyor Pich per parlar-li del cas de mossèn Montagut, al qual l'actual Ajuntament ha pres una altra canongia que no donava gens de feina i que consistia a no dir missa a la capella del palau reial, càrrec que qualsevol ciutadà acceptaria a mans besades. Aquesta feina donava cent duros mensuals.

En Pich va contestar que no s'amoïnés sinó perquè «el dictamen ha quedat descaçipat i sobre la mesa.»

Com que aquest «descaçipat» és un verb nou que en el cas que es tractava volia dir tot el revés de «decapitar», fou necessari demanar més explicacions sobre la situació d'aquest dictamen.

Tot per quinze duros

L'antic arxiver del Palau del Bisbe, afeïssat pupí i cavaller del Sant Sepulcre, don José de Peray, ha assabentat a la gent que ho ignorava que en donar-li la «llauana» el doctor Miralles, el nomenà arxiver honorari per la seva actuació «concienzuda, celosa, constant i fructífera».

I aquesta actuació «concienzuda, celosa, constant i fructífera» consistia a tenir l'arxiu sense cap rastre d'ordenació o de catalogació aprofitable.

Avui les coses han canviat del tot. Mossèn Sanabre ha treballat de ferm i l'arxiu dona goig de veure.

Però el senyor de Peray, no obstant la seva actuació «concienzuda, celosa, constant i fructífera», està un xic escamat i, per a justificar el seu passat abandó, diu que amb quinze duros mensuals un noble com ell no podia davallar a certs detalls.

L'artista desconegut

Un grup d'artistes barcelonins ha reaccionat amb humor davant tants banquets de totes categories (el darrer ha estat l'ofert a Josep Llimona que, segons Carlos Vázquez, havia d'ésser tan sumptuós com el que donà Mecenas a Homer, que, vistes els segles que separen la vida de l'un de l'altre, no sabem com va anar).

Aquell grup d'artistes, doncs, prepara per al dia 7 de juny un àpat en honor de l'artista desconegut, els detalls del qual ja apareixeran amb temps.

Però, fet i fet, n'hi ha tants d'artistes desconeguts, o poc coneguts amensys!

El Ventall del Poeta

Diuen que passat, a can Vilaró del carrer de Ferran, va tenir lloc l'acostumada festa del Ventall del Poeta amb tot allò que hi porten els diaris: tals personalitats, hi contribuïren tal i tals altres poetes, etc.

Es remarcaren algunes absències, que foren comentades tot tornant cap a casa.

Tothom sortí encantat de l'amabilitat de l'amo de la casa i respirant amb gust l'aire del carrer. A dintre la botiga, realment, feia una calor espantosa. El senyor Vilaró, obligat a moure's més que els altres, era la principal víctima de la temperatura. Tothom es passava el mocador pel front. En Domènec de Bellmunt, davant d'aquest quadro, va dir:

— Això és la justificació del Ventall.

— On vas amb aquesta regla de càlcul?
— Vaig a pendre un taxi.

El Jueu Errant a Barcelona

L'APERITIU

Malayt siés durmen e velan, jaen e estan, seen e menjant. — Amen. Al matí dirás: ¿Qui darà a mi la nyt? per paor del teu cor! e a la nyt dirás: ¿Qui darà a mi lo dia? per dolor que aurás. — Amen.

(Del «Jurament» que hom exigia als jueus del Comtat de Barcelona.)

Els jueus tornen...

Els que vivíem als barris baixos de Barcelona estàvem fets a tot. Veureu... Agafeu un home i feu-lo assistir anys i anys a l'incabable desfilada de la misèria i del vici. Feu-li contemplar diàriament l'abundosa comparseria que forneixen dones i homes d'arreu del món. Al cap de poc temps se sabrà de memòria les tentines de totes les races i els renes de tot el planeta. Penseu, encara, que en el temps de que parlo sortia *El Liberal*. Això vol dir que sobre aquest bigarrat teló de fons cada dia algú s'havia d'avançar al prosceni a representar al natural algun sàmet o alguna horrosa tragèdia. A les nits, doncs, quan dormíem, bressats pels plors de les dones i els esgarips que les guitarres feien esclatar a les gargamelles de les víctimes del «cante jondo», havíem d'ésser despertats per crits i corrides. Sovint petava algun tret o sentíeu del llit estant els gemecs d'un home que havia rebut una ganivetada. Què us calia fer? Cada tres per quatre us hi trobàveu i hauríeu perdut moltes nits. Si era a l'hivern, generalment us hi tombàveu. Si era a l'estiu, indefectiblement sortíeu al balcó en calçotets a pendre la fresca una estona i fer una xerradeta. De vegades, mentre des del balcó miràveu les evolucions del formiguer humà que corria de taverna en taverna cercant els guàrdies, vèieu baixar carrer avall un home amb un paquet de llibres sota el braç... Era En Samblancat que sortia de la presó. Ara bé: creieu que a un home que ha viscut uns quants anys en aquest ambient se li poden donar gaires sorpreses? Doncs sí: un dia en tinguérem una.

Fou l'any 1914, tot just esclatada la guerra. Heus ací que una tarda, de cop i volta, sense que ningú sabés d'on havien sortit, unes «colles» d'homes bruns, tronats, de caminar cadenciosos, començaren de rejonjar per aquells carrers amb el nas enlaire. Miraven pels balcons, preguntaven per les botigues si hi havia pisos o habitacions per llogar. Parlaben un castellà inaudit, ple de sorpreses, animat per una música antiga. Qui eren aquella gent? «Yo so turco». «Yo so grego». «Yo so búlgaro». «Agora no podemos morar ande nosotros... La guerra...» Habitacions rai! A piles, s'encabiren. De dalt a baix del carrer només se sentia: «La Turquia». «L'Inguiltierra...» «Los judíos...» Jueus! La gent ni s'ho volia creure. Els miraven el cap cercant-hi les banyes, el darrer cercant-hi la cua. Però, que encara en quedaven de jueus? «No muchos... Como quince millones...» Reina Santíssima!... El jueu errant havia arribat a Barcelona...

Aquella nit, a cada habitació de cada pis de cada casa de cada carrer dels barris baixos, els Amon, els Valero, els Crispi, els Lidgi, els Cohen, els Esquenazi — viatjadors de totes les terres i de totes les mars — començaren a encendre davant dels nostres ulls atònits totes les meravelloses llumenes orientals. I aquells homes que parlaven deu idiomes, que feien anar Calcuta i Nova York, Sofia i Buenos Aires com nosaltres fem anar Sans i el Poble Sec, Sant Gervasi i Sarrià, ens demostraren que la història i la geografia no són aquelles assignatures de cartó que ens ensenyaren a col·legi, sinó una cosa molt humana i molt vivent...

Els Balcans? Palestina? Espanya!

En vingueren a mils. Alguns, pocs, acabada la guerra se'n tornaren. La major part s'han quedat. De què fan? Hi ha de

tot. Tenedors de llibres, metges, comissionistes, comerciants... Gairebé tots s'han situat. Alguns s'han casat — civilment — amb catalanes. Estan encantats de Barcelona i no en volen pas marxar. Escolteu aquest: és metge i membre del Comitè de la Comunitat Israelita de Barcelona.

— Després de la famosa expulsió del 1492, en virtut de la qual hagueren d'abandonar Espanya uns 300.000 jueus, només en quedaren uns quants a Mallorca. Són els que nosaltres anomenem «marrrans», mot al qual vosaltres, com al mot «jueu», heu donat un sentit pejoratiu. Aquests jueus fa cinc se-

sap, després de cinc segles de viure als Balcans conservem encara l'idioma i els costums d'Espanya, hem estimat sempre aquest país, pàtria dels nostres avis. Hi havia, però, el famós «Edict» del 31 de maig de 1492 que ens impedia de venir-hi. Fa poc, amb motiu de celebrar-se a Madrid el Congrés de la Societat de Nacions, el meu amic Saül Mezan, cap de les minories jueves búlgares, cregué arribada l'ocasió d'informar-se sobre el particular. Preguntà, doncs, al general Primo de Rivera si encara estava en vigor aquell «Edict», i aquest contestà que els jueus podien entrar a Es-

nins Bar-Najman — anomenat «Pou de la Ciència» — i del venerable Ben-Astruch de Porta...?

— A Salònica. Abans de la guerra hi vaig veure la Sinagoga Catalana i la Sinagoga Aragonesa, entre altres. Per altra part, molts cognoms jueus us recordarien Catalunya. Un cunyat meu es diu Nessim Català. Abunden els jueus que es diuen Girona, Vidal, Albó, Estruch, Miró, etc.

— Són aquests, sobretot, que ens interessarien. Si han servat l'idioma, quin document, un jueu d'aquest, per a Pompeu Fabra! Ha passat ja el temps dels «Usatges», de les «Consuetuds» i de les «Constitucions superflues» que els imposàrem. Canviarem el nom al carrer de Tressallits. Voldria que sabessin que Cambó patrocinà l'edició de les obres que ens llegaren llurs avis, que tan eficaçment ajudaren als nostres en totes llurs empreses. Avui, si no podem vèncer-los en controvèrsia, no cremaríem llurs llibres ni efectuaríem un d'aquells degollaments en massa... Som molts els catalans que estem avergonyits d'aquelles fetes...

הנהגות

gles que passen la maroma per a salvar la pell. El dissabte celebren el Sabbath d'amagat i el diumenge se'n van ostensiblement a missa.

Quant a Barcelona, els pocs jueus que hi havia abans de la guerra no es freqüentaven. A penes si es coneixien. Fou la guerra qui, en empenyer cap ací tots els jueus orientals que es trobaven a França o a Itàlia, ens obligà a fundar la nostra Comunitat. Actualment tenim unes quatre-centes famílies jueves associades, però pensem que el nombre de les no associades, residents també a Barcelona, és encara molt més gran. Es pot dir que hi ha a Barcelona de dos a tres mil jueus de totes les nacions. Això ho comprovem cada any el Dia del Perdó. No hi ha cap jueu, associat o no, que aquest dia deixi d'assistir a la Sinagoga. Doncs bé: no pot imaginar-se les sorpreses que tenim. Quantes i quantes cares desconegudes per nosaltres! Vostè també tindria algunes sorpreses, però fora pel motiu contrari... Segurament hi trobaria moltes cares conegudíssimes a Barcelona... A més a més, he de dir-li que existeix una altra Comunitat al Poble Sec. És llastimós, però és així. Ja diu un adagi hebreu: «Tretze jueus per a dotze sinagogues».

— Així vostès fan com els catalans! En el pròleg a *Per les terres de Crist*, del senyor Nadal, Cambó ja remarca aquesta semblança entre dues races que han viscut tants de segles juntes. ¿En quina situació es troben vostès respecte el Govern espanyol?

— No ens podem queixar. No som reconeguts, però som tolerats. Ja veurà, és molt curiós. Els jueus espanyols que, com vostè

panya sense cap por. És la primera notícia oficial que teníem després de cinc segles, la qual, com pot comprendre, fou molt ben rebuda per tot el món jueu, que la conegué al cap de vint-i-quatre hores. Posteriorment, el periodista Bernstein, enviat per les colònies jueves d'Amèrica, preguntà al dictador si permetria la vinguda a Espanya d'una nombrosa colònia jueva, la manutenció de la qual, mentre fos necessari, correria a càrrec dels jueus americans. Primo de Rivera ho autoritzà i això ocasionà l'arribada a Barcelona, al cap de pocs dies, de milers de jueus que varen anticipar-se moguts pel seu afany de tornar a Espanya. La crisi econòmica d'ací els obligà a tornar-se'n. De no haver estat això, avui hi hauria a Barcelona una colònia jueva de molts milers de persones. L'ajut que cal donar a aquests emigrats és un dels principals objectius de la nostra Comunitat. Alguns d'aquests emigrats, però, són tan murrís que acuden a demanar a ambdues comunitats i, encara, a la Comunitat de Donès Jueves, i arreu d'una pila de pessetes...

— No han tingut cap contratemps en la seva estada a Barcelona?

— El del «Manuel Calvo». Durant la guerra, el senyor Clemenceau oregué que aquesta ciutat era un niu de bolxevisme. Va fer una reclamació i uns quants centenars de pacífics jueus foren embarcats a l'esmentat vapor. Què va passar? No ho sé pas. El «Manuel Calvo» tornà al port de Barcelona, però de jueus d'aquells no sé que n'hagi tornat cap ni que n'hagi arribat cap enlloc...

A part això, és innegable que la nostra situació va millorant. Anys enrera, d'un jueu no se'n volia saber res. Ara, Einstein, que no solament és jueu, sinó que no se'n amaga, ha estat rebut per Alfons XIII i donà una conferència, a la qual assistiren molts capellans. A més d'això, durant la dictadura el senyor Giménez Caballero, de la *Gaceta Literaria*, anà als Balcans subvencionat pel Govern a donar unes conferències sobre Espanya dirigides als jueus «sefaraditas». I, encara, l'Ajuntament de Barcelona ens donà una prova de benevolença en autoritzar-nos a construir un cementiri jueu — que ara s'està fent — a Les Corts. L'ex-regidor senyor Via Ventalló es portà admirablement amb nosaltres. Tornant als jueus espanyols que hi ha als Balcans, deixi'm dir que és una veritable llàstima que el Govern no hagi mirat mai d'establir relacions amb una gent que té una mateixa parla i uns mateixos costums, i a les mans de la qual es troba gairebé tot el comerç d'aquelles terres. Josep Pla s'ha ocupat amb molt d'encert d'aquesta qüestió a *La Veu*...

— I Palestina?

— Ah! Allò és llarg. A més, no hi cabem pas tots allí. Nosaltres creiem que el nostre lloc és a Espanya. A Barcelona ni jo ni cap de nosaltres no s'hi sent estranger. Vostès diuen que Cambó té un perfil jueu. Només Cambó? No fa pas gaire temps que jo vaig fer venir el meu pare. L'home, de primer, tenia molta por. «Vols dir» m'escrivia. «Sí, home, sí.» «N'estàs segur?» «I tant, home!» Veurà, es comprèn. Gat escaldat...

— I tan escaldat! Sort que el gat jueu es veu que té setanta vides!

— A la fi va venir. El meu pare té 73 anys i no havia sortit mai del ghetto. Passant per les Rambles, o fent el vermut, el pobre home em deia: «Mira quin jueu! Mira quin jueu!» I no, no. Eren vostès. Jo el desenganyava. I ell deia: «Ets curiós. Em sembla que sóc a casa. Tota aquesta gent són de la «raça vella». És ben bé aquesta la terra dels nostres avis.» Es volia quedar, però en assabentar-se que l'enterrarien en un nínxol va fugir esverat cap a Sofia, perquè l'enterrin a terra, a la jueva... Els nostres menjars, per altra part, són els vostres. Hem dut la vostra cuina per tot l'Orient i, gràcies a nosaltres, avui vostès poden menjar a Sofia, a Salònica, a Esmirna, un plat de faves a la catalana o d'arròs a la valenciana...

— I els 20.000 jueus expulsats de Catalunya? On són els descendents dels famosos barcelonins Astruch de Bonsenyor, Bondia, Ben-Adret, Selemòh Vidal; dels giro-

Xalom! Pau a tu, Israel

Som al local de la Comunitat Israelita de Barcelona. El rebedor parteix dues grans sales. Entrem a mà dreta; és la sala d'actes. Deixem a la porta el nostre 1930. Aquest món que petgem és novell. Som a l'any 11 del Sionisme. Aquest nom arrenca de la declaració Balfour. Al mur del fons el retrat de Teodor Herzl — jueu espanyol que, nou Moisès, ha conduït el poble d'Israel a la terra promesa — i el retrat de Max Nordau, apòstol. Al mur de l'esquerra el retrat del Dr. Angel Pulido, campió dels «sefaradites» a Espanya. Pertot, fotografies de la Palestina. Jerusalem. Aquelles colònies agrícoles en les quals, treballant la terra, al costat del pagès s'hi troben l'advocat i el metge, que han anat a sumar-se als exercicis sionistes. Fotografies de Tel-Aviv, la ciutat-miracle que l'esforç jueu ha bastit damunt la sorra. Fundada fa vint anys; té avui 40.000 habitants jueus. I, vora la porta, una caixa blava — la caixa existent a les llars jueves de tot el món — acull els donatius del «Keren Kayemeth Leisrael» (Fons Nacional Jueu). Cada semestre un delegat cuida de recollir el contingut i trametre'l a Palestina, a sostenir els que lluiten per a ressuscitar la pàtria...

Sortim d'aquesta sala, travessem el rebedor i mirem d'entrar a la sala de mà esquerra. És la Sinagoga. Tornem a deixar el nostre 1930. El món que anem a petjar ara és molt vell. Aquest món arrenca del primer home, d'Adam. Som a l'any 5661 de l'Era Jueva. Avui, justament, és el Sabbath. Entrem! Abans, però, hem de posar-nos el «talel», el xal blanc ratllat de blau amb el qual Jahvé aparegué a Moisès... Una vintena d'homes de totes edats i nacions, però d'una sola raça i d'una sola religió, estan asseguts en cadifres en l'espai que queda lliure entre l'altar del Rabbi i l'armari que guarda la Thorà. En un recó, darrera d'aquest, hi ha dues senyores. Dret davant de l'altar, el Rabbi sembla absort en una contemplació interior. Un llibre obert rep la llum d'un canelobre de set brocs, corresponents a les set tribus. Tothom s'està amb el capell posat, en recordança de les antigues pregàries fetes al desert. De totes les espatlles penja el xal simbòlic. El terrell té uns nusets que es refereixen a paraules santes, i els jueus, durant l'oració, van resseguint aquests nusets amb els dits, com fan els catòlics amb els grans del rosari. Entrem i ens asseiem. I, de seguida, el Rabbi comença les pregàries. Les diu amb un cant apassionat i monòton, vibrant i desmaiat com el cant andalús. Veieu tot seguit que l'un és fill de l'altre. Que són la mateixa cosa. El mateix plaure sostingut, el mateix to tràgic, el mateix desesper, la mateixa tristesa. Els fidels van seguint en el llibre i intervenen a cor, de tant en tant, amb crits angoixosos o amb paraules d'assen-

timoni ocular de l'èxode de 1492. «Aban unos cayendo, otros levantando, unos muriendo, otros naciendo, otros enfermando; que no había cristiano que no oviesse dolor dellos. E siempre por donde iban les convidaban al bautismo, e algunos... se convertían e quedaban, pero muy pocos. E los Rabbies los iban esforçando; e facían cantar a las mujeres e mancebos, e tañer panderos e adufes para alegrar la gente.» També aquest Rabbi vol esforçar-los a romandre fidels a la raça. S'atansa, descorre la cortina de l'armari, n'obre les portes i davant dels nostres ulls apareixen les «Thoras». El seu cant pren un accent estrany i diríeu que l'alè de Jahvé li esborrifa la barba. Alça la «Thorà» per sobre el seu cap i damunt del llibre sagrat dringuen les campanetes de plata. Cadascú ha de cantar un fragment i, en tornar al seu lloc, els germans el feliciten amb salutacions entusiastes. Després davant de la «Thorà», el Rabbi entona una oració pels sobirans espanyols i per la prosperitat del país. Fa la benedicció del vi, del qual beu un vas en celebració de la festa, i aquesta es considera acabada. Els fidels s'acomodien. Es posen els dits al front i després s'allarguen la mà.

Xalom!

Xalom! Pau a tu, vella Israel.

JOAN ALAVEDRA

Montaigne i els tòtems lluminosos. Vetaquí que a la Plaça de Catalunya han guarnit una mena de divinitats geomètriques, colorides amb una precisió de segona classe de dibuix. Si els primaris insulars del Pacífic sabessin que a Barcelona hi ha senyors que saben fer unes coses tan ben deixades, no patirien tant per construir aquells monstruosos obeliscos de granotes i bruixots a cavall els uns dels altres, amb unes rialles estimulants i amb unes anques guarnides de punxes. Els citats insulars enviarien a cercar tot això que han posat a la Plaça de Catalunya, i entre els avantatges de posseir unes divinitats més netes i més ben deixades, tindrien la sort que aquests tòtems els aclaririen les selves amb raigs de tots colors, i el farien l'efecte d'unes gran cuques de llum, positivament sobrenaturals.

Jo estic segur que aquests aparells d'illuminació truculent, que a la nostra ciutat, ja fan un gran efecte, posats entre l'arbre del pa i l'arbre de les soles de cautxú natural, al costat d'una societat alegre que rosteix amb un optimisme positiu les parts més tendres i més ondulants de mitja dotzena de dansarines, donarien un cop d'impre-

visit sublim. Ara, entre nosaltres, aquests tòtems industrials, no produïren efectes màgics, però serviran per donar al nostre cor uns aires de barrila, i encomanaran al nostre estómac una suficiència de milionari improvisat. Tot tindrà una vivacitat de castell de focs i de parc d'atraccions, coses fines i delicades que distreuen el pensament d'això que en diem la caducitat de les pompes mundanes, i ens aparta de l'Eclesiastès i de la pròpia misèria.

Jo que m'interessa la moral per damunt de totes les acrobàcies, estic però content, perquè aquests dies a la mateixa Plaça de Catalunya, i davant del gran espàrrec acaramelat, he vist aparèixer a la meua llibreria habitual una cosa que no em fa res de manifestar clarament que constitueix un dels meus tòtems familiars. Em refereixo a la tradició catalana del *Essais* de Montaigne.

Aquest llibre no podia haver arribat en millor ocasió; mentre des de les terrasses ens anem intoxicant de felicitat de vidre, i de llum maquillada d'anilines, Montaigne amb el seu desmenjament, amb la seva mandra, amb el seu escepticisme, amb el seu correctíssim somriure carregat de pebre, i amb el seu correctíssim dolor davant de la bestiesa humana, fa que totes les truculències de saltimbanquis desabusats no ens arribin a tenir massa el cervell, i ens porta en un paisatge d'aigües clares, de pollancrecs elegants i sincers, i de caigudes de sol silencioses, sense teatralitat ni entusiasme.

Jo ja sé que entre molta gent passa completament desapercibuda una festa de qualitat tan íntima i tan humil, com és la traducció de Montaigne a la nostra llengua. Però no hi fa res. Hem arribat a un punt, que ens hem de fer un paisatge, una societat i una alegria del nostre gust, i prescindir d'una mica de les rialles i dels grinyols dels altres. Per això per mi, la traducció de Montaigne, encara que no comogui als apassionats de la pirotècnia, té la gràcia d'ésser una rosa del millor perfum al mig de la grisor dels dies que passen.

I m'interessa moltíssim la forma en la qual han estat traduïts les *Essais* i la condició especial del traductor que és Nicolau Maria Rubió i Tudurí, un dels amics que més admiro i pel qual sento una més gran simpatia.

Amb ell he passat hores inoblidables de mandra i de conversa, en una famosa sala de te d'aquest país, i en una època que la cosa més important per mi, no sé si per ell, consistia a respirar un aire te i respirar les mirades d'unes amigues nostres que tenien totes les feines fetes; eren unes tardes inofensives en les quals jo havia trobat en el terrós de gel que nedava dintre el vas de whisky la solució de tots els problemes.

Amb Nicolau Maria Rubió havíem projectat viatges imaginaris, i barrejàvem el pessimisme dels antics amb les dimensions precises del nas d'una amiga nostra.

Recordo que un dia va comparèixer amb el seu llibre de les *Caceres a l'Àfrica Tropical*, un altre dia amb els seus *Diàlegs sobre l'arquitectura*, un altre dia amb el seu estudi sobre *Al-Bey*. És curiosíssim el cas de Nicolau Maria Rubió, literat, arquitecte, jardiner, pescador a Menorca, caçador de feres a l'Àfrica, ciutadà de totes les ciutats, barceloní del Tibidabo, humorista, tímid i sentimental, amb no sé què de senyor de casaca i perruca i amb una modernitat amable, intel·ligent, sense cap mena d'estridències.

El seu talent i les seves preocupacions peculiars i poliformes, em fan pensar en un d'aquells personatges treballats que surten en les històries de Poe.

Jo no coneix ningú en el nostre país que tingui un esperit tan a propòsit per incorporar a la nostra cultura l'obra de Montaigne.

Entre aquell tímid curiós de totes les coses que va néixer a Perigord que és el país de les tòfones més perfumades, i el meu amic Nicolau Maria Rubió hi ha una mena d'afinitat especialíssima.

Montaigne, quan estava tip de parlar amb els reis, de fer de jutge i de fer de batlle i de tractar a les senyores, se n'anava sota els pins a meditar.

Nicolau Maria Rubió, quan està tip de moltes coses, agafa una escopeta i se'n va a meditar de cara als antílops i als elefants, però com que aquesta meditació no la té sempre a l'abast, també es tanca a la seva cambra i es posa a traduir en català viu, familiar i flexible les meditacions del senyor Montaigne, més que per cap altra raó, per una irresistible simpatia, per una positiva afinitat espiritual.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

inmediatamente

BAYER

me decidí por la Cafiaspirina y a tal efecto mandé a comprar un tubo original. Grato y sorprendente fué el efecto, no sólo para mí, sino también para toda la familia que poco o nada esperaba de la eficacia de la Cafiaspirina.

Mi familia y yo, somos ahora grandes propagadores y consumidores. Todos tenemos fe absoluta y somos devotos de la Cafiaspirina.

Así opina uno entre tantos otros. Convénzase Vd. mismo con una prueba puesto que la

CAFIASPIRINA

además de poseer el efecto estimulante de la Cafeína, despeja el cerebro, trae el bienestar y no afecta al corazón ni a los riñones.

ALTES NOVETATS EN CORBATES

FITO

Jaume I. 11 Telèf. 11055

Punts de Seny (1)

La futura actuació política de Catalunya

XV

UN ALTRE HEREU OBSESSIONAT

Nascuda d'una separació dintre d'una escissió, *Acció Republicana* està com obsessió, no per una, sinó per dues fantasmes: la *Lliga* (confrontant-la també i identificant-la amb Cambó) i, a més a més, *Acció Catalana*. Així com hi ha hagut moltes vegades que semblava com si a *La Publicitat*, abans d'agafar la ploma cada dia, necessitessin primer demanar a *La Veu* que feia Cambó, per fer tot el contrari, també sovint dirieu que a *La Nau*, abans d'escriure el diari, de consultes prèvies n'han de tenir dues: una amb la *Lliga* i una altra amb *Acció Catalana*.

L'escissió d'*Acció Catalana* va ser col·lectiva i ideològica. La separació d'*Acció Republicana* fou rigorosament personal. En les qualitats polítiques del seu fundador, de de dir — amb la sinceritat de pensament que és l'únic interès d'aquest estudi — que jo no hi crec, en absolut. L'home d'*Acció Republicana* no és un polític; és un doctrinari. Al seu cap s'organitzen perfectament les definicions, però al voltant seu es desorganitzen les coses i els homes. El tinc per un magnífic periodista polític de partit, per un escriptor excel·lent, per un bon historiador. És, també, un liberal de naixença, un republicà de cor. Això mereix tots els respectes; però confiança política, gens.

No obstant, la tasca d'*Acció Republicana*, si hi havia homes per fer-la, és de les més importants. Consistiria a recollir l'herència perduda, abandonada per l'*Esquerra Catalana*, de lamentable memòria.

XVI

L'OBREER CATALÀ

Jo no crec que a Catalunya tinguem un element de força pública més modern, més europeu, més al dia, que l'obrer ciutadà: el poble de Barcelona i el de les vint primeres viles industrials de les nostres comarques. El pagès català és una ànima tèrbola i vaga. Però l'obrer és clar, honest i fi com l'aigua. Jo us diré — sense ni ombra d'intenció demagògica, que aquí faria riure, puix això no és pas el programa d'un polític, sinó la visió d'un observador solitari — jo us diré rotundament que el nostre obrer és, fet i fet, el millor que tenim a Catalunya. És una cosa entenedora, una força racional no utilitzada encara, una de les més pures energies proletàries que hi hagi al món. És intel·ligent que sorprèn, plaentment casolà, rumbós i sobri; és optimista de la seva vida, senzill, franc, extraordinàriament enginyós, noble de tracte, sense ombra de servilisme i amb un planer orgull de raça a dins la sang. És, sobretot, ingenu: és fàcil d'entabonar com una alosa.

Té un gran vici. L'únic, que tots els catalans patim, però ell amb més fe que els altres: creu en els duros a quatre pesetes, és a dir, creu políticament en la possibilitat de Xauxa, de l'Anarquia triomfant, de la Repartidora, de la Panacea republicana, o sindicalista, o revolucionària. I tot això ho creu possible com per art d'encantament, per un estuf de mena màgica, sense esforç previ, col·lectiu, lent, dolorós, sense guany arrabassats amb les ungles i de mica en mica.

XVII

L'OBSESSIÓ VERITABLE

Dones bé: aquesta força tan nostra, que és l'entranxa mateixa de la Catalunya moderna, no ha estat mai catalanitzada, i encara no ho és. No solament els missioners del catalanisme que s'han ariscat a provar-ho — homes de quart o quint ordre, políticament, més aloses que les aloses mateixes — han fracassat sempre, sinó que tots els bandarres a sou de l'anticatalanisme han fet servir aquesta falla bàsica de Catalunya per combatre-la amb ella mateixa. Com que la falla del nostre obrer és prou clara, només han tingut de fer que treure els mirallets: ja l'han hagut de seguida.

On fóra el catalanisme, si les masses obreres hi haguessin acumulat llur empenya? Pensem el que seria el jorn que la tingués. I aquesta és, o hauria de ser, l'obsessió veritable d'*Acció Republicana*. Què se li ha de donar de Cambó i de la *Lliga*, ni d'*Acció Catalana*? Per comptes de plantar cara, avui a l'un, demà a l'altre, i després a tots plegats, *Acció Republicana* hauria de girar-s'hi bonament d'esquena, deixar-les fer, i encarar-se d'una vegada i per sempre amb la gentada obrera de Catalunya, catalanitzar-la, organitzar-la políticament, i privar que mai més ningú no pugui servir-se'n contra l'esperit de la terra. Badant, badant amb Cambó i els altres, veiem si a *Acció Republicana* els forasters i els enemics, com va passar a l'antiga *Esquerra*, li pendran la farina de les mans.

He començat per dir que en la virtut política dels homes o l'home d'*Acció Repu-*

blicana, jo no hi creia. Acabaré dient que fóra per mi una gran alegria poder-me equiparar de mig a mig.

XVIII

EL PA DE CATALUNYA

I ja estem llestos. Us he parlat amb tota lleialtat. Jo sóc un simple català que no pertany a cap partit polític, però que cerca amb avidesa, amb passió de patriota, el punt de mira superior a tots ells. No he volgut pas treure un gràfic dels nostres partidismes, que no m'interessen. Si algun n'hagués ofès, que em perdoni. Jo només he intentat alçar la planta de conjunt de les nostres forces polítiques, i demostrar que aquests rius de la consciència pública de Catalunya, per més que es tallin i s'encreïn uns amb altres, poden formar un sistema complex i harmònic d'irrigació parial.

Cada vegada que he vist, aquests dies, com es barallen els partits catalans amb una puerilitat i sovint una mesquinesa que espanta, he pensat el mateix: aquesta gent està exactament com el setembre de 1923. Encara no s'han donat que l'àrea espiritual i política de Catalunya ha crescut d'una manera extraordinària, de llavors ençà, i ara ja tots comencem a cabre-hi sense amuntegar-nos com bous ni devorar-nos com salvatges.

Es barallen, perquè tots tenen por que l'un prengui la feina de l'altre, i aquesta por prové de no haver vist encara, en primer terme, que de feina n'hi ha per tothom, fins en sobra, i després, que la de cada u és tan distinta de la dels altres, que ningú sinó ell no pot fer-la, perquè si ell no la feia, no la sabria fer ningú.

Avui ja no hi ha, ja no hi pot haver catalanisme. Avui ja hi ha catalanisme. La base de tot, la catalanitat, és prou forta per aguantar-ne més d'un. Però cal que les intel·ligències, sempre retardatàries per rutina, s'acordin amb els fets, que sempre corren més que els homes.

Cap partit polític, cap personalitat, ja no tindrà mai més a casa nostra l'exclusiva del catalanisme. Cal, doncs, que tots deixin de comportar-se com si algú la tingués o la pogués tenir, i fos possible arrabassar-la-hi.

Diversitat de procediments, dins la unitat de sentiment. Aquest és el gran fenomen polític català dels nostres dies. Som al moli, i hem de moldre. Però no pas tots alhora, ni per la mateixa treuja, ni barrejant els grans. Que cadascú faci la seva farina, i que tothom la faci plana. El pa de Catalunya en serà més saborós.

GAZIEL

(1) Aquest és el darrer article d'aquesta sèrie. Els anteriors han aparegut en els números dels dies 1, 8 i 15 del corrent.

Invitem els nostres lectors a votar en el nou Concurs MIRADOR

Al nostre número del dijous passat vàrem recordar que demà dia 23 compleixen exactament set anys que es va obrir el darrer Parlament espanyol, el mateix que fou dissolt pel cop d'Estat del dia 13 de setembre següent. Set anys justos que el poble no ha votat. Diguin el que vulguin els que parlen de la ficció del sufragi, el cert és que no hi ha cap altre sistema que el d'una lliure votació popular per a conèixer l'existència d'un pensament col·lectiu. L'actual desorientació política no té altre origen ni altra explicació que aquesta manca vergonyosa de tota manifestació d'una voluntat del poble. Els homes polítics, i fins els partits, pensen isoladament, sense altra font d'informació que les directives del seu ideari i que les converses dels amics, mai contrastades per una demostració ostensible d'un pensament popular.

Això ens ha inspirat el desig d'intentar una experiència. Des de la sortida de MIRADOR, els nostres lectors són els únics ciutadans que han estat invitats a votar dues vegades. Per què, ells que ja en saben, no poden ésser invitats una vegada més a expressar per un vot la solució que donarien als nostres problemes polítics de govern? Anem a provar un assaig d'eleccions.

En rigor, el que volem és consultar directament els nostres lectors i les nostres lectores quin és el seu pensament polític, la interpretació del qual és de certa manera el nostre deure. Anar preguntant a cada un d'ells quins homes o quins partits representarien millor la realització del seu desig fóra un treball impossible. I en canvi és un treball indispensable. Pel favor creixent amb què el nostre públic ens distingeix, podríem tenir la pretensió de creure que hem encertat a expressar el que pensa; però altres

Adalbert Sternberg

El comte Sternberg, que acaba de morir a Viena a l'edat de 62 anys, era un dels tipus més pintorescos de l'ex-doble monarquia.

Es deia descendent de Carlemany, i encara que nascut a Bohèmia, no volgué mai aprendre ni una paraula de txec.

Quan la guerra dels bàrs, combaté contra els anglesos. Pretenia no haver disparat més que 71 vegades en tota la campanya, però sense haver perdut mai cap bala.

En 1907 fou diputat al Parlament austríac per un districte de Bohèmia. No es volgué allistar en cap partit i es dedicà a combatre a tothom: els altres diputats, els periodistes, els ministres, l'exèrcit, els arxibis, la cort... el mateix emperador. Un dia, en efecte, demanà que l'emperador Francesc Josep abdiqués "perquè ja era massa vell per a regnar".

En la guerra europea fou lloctinent de cavalleria.

—Aquesta guerra—deia sovint als amics—m'ha fastigiat de la guerra. Vull veure l'enemic que malo. No sé odiar a uns quants quilòmetres de distància.

El túnel sota el Canal

Un dels possibles efectes de la Conferència naval haurà estat el de donar el cop de gràcia al túnel sota el Canal de la Mànega. En efecte, un dels resultats de la Conferència sembla que és el retorn d'Anglaterra — almenys en aquest moment — a la política d'insularitat.

D'altra banda, cal afegir que el report publicat no ja gaire per la comissió d'enquesta ha donat un molt mal cop al pobre túnel.

Un dels arguments de més pes advocant per l'empresa, era el d'atenuar l'extensió de l'atur forçós a Anglaterra. Doncs bé, aquell report estableix que la foradada del túnel tot just esmerçarà alguns centenars d'obrers, i encara la feina fóra massa pesada pels gustos britànics: és un treball bo per a italians, diuen ells; o murcians, diríem nosaltres.

No serà pas el túnel sota el Canal que remeiarà la situació dels sense feina, el nombre dels quals augmentarà encara d'uns cent mil amb la reducció de la flota anglesa.

La barca de Pere

Per primera vegada de seixanta anys ençà, un vaixell ha arborat la bandera blava, blanca i vermella del Vaticà. Ha estat el "Cità di Napoli", en el qual el legat pontifici, cardenal Lipicieri, es traslladava a Cartago, a presidir el Congrés Eucarístic. Però el vaixell, que en sortir de Nàpols arborà el pavelló pontifici, arribà a Tunis lluint la bandera italiana.

publicacions d'un to diferent del nostre, tenen també el seu públic i estan en el dret de creure igual que nosaltres. El millor és fer la consulta de manera que compregui el major nombre possible de lectors amb el procediment més fàcil.

No volem ajudar a pertorbar l'acció dels partits. Al contrari, aspirem que puguin aprofitar en benefici propi la lliçó d'una experiència que ells no estaria bé que fessin pel seu compte. Fora dels partits hi ha tot un poble que fa set anys que calla. Es per aquest poble que els partits treballen i lluiten. No estarà de més que abans d'unes eleccions generals — que molta gent dubta que arribin aviat — provem modestament la nostra consulta que pot tenir un valor d'indicació com el que solen tenir en pobles de sufragi les eleccions parcials.

Heus-aquí l'objecte del concurs que queda obert des d'ara a les nostres planes i les bases del qual passem a explicar.

En el pròxim número, junt amb les bases d'aquest concurs i la forma d'ajudicar els premis, trobaran els nostres lectors i lectores un butlletí amb set ratlles numerades per ordre correlatiu. Els qui vulguin pendre part al concurs hauran de tallar aquest butlletí i omplir les set ratlles amb el nom dels set homes que escullixin com a dignes representants de la pròpia aspiració política. Al peu del butlletí hi posaran la signatura o un lema que permeti identificar-lo i l'enviaran a MIRADOR. Nosaltres els obrim tot amb un escrutini lleial i publicarem els resultats de la consulta.

Els uns votaran d'acord amb el seu pensament. D'altres amb l'intent d'endevenar tots els matisos del pensament col·lectiu que s'han de revelar a l'escrutini. Això vol dir que el vot, lliure i públic, pot ésser una manifestació de la pròpia del votant o una interpretació de la possible voluntat general.

Per això el nostre concurs ha d'ésser premiat. Els premis es donaran als que encerten la llista dels set escollits pel mateix ordre de major a menor nombre de vots que resulti de l'escrutini. Pot ésser un premi al sentit polític dels que han sabut interpretar millor el pensament del poble.

Hem establert cinc premis de diferent valor. Seran pagats amb llibres, que els premiatats podran triar al seu albir.

Són els següents:

Primer premi	500 ptes.
Segon	200 »
Tercer	150 »
Quart	100 »
Quint	50 »

Esperem que aquest concurs serà acollit amb interès pels nostres lectors.

Unes manifestacions de F. Valls i Taberner

MIRADOR, que no està enquadrat en cap partit polític, és complau a acollir les manifestacions amb què l'ha honorat el Sr. Ferran Valls i Taberner, les quals publiquem amb molt de gust.

Els articles que sobre la futura actuació política de Catalunya publica Gaziel en el MIRADOR no solament tenen veritable interès en si mateixos, sinó també pels altres articles que en defensa de la Lliga i com a resposta a aquells ha publicat a *La Veu de Catalunya* el senyor Duran i Ventosa.

Gaziel ha plantejat davant del públic alguns aspectes del moment polític i del panorama de l'organització de les forces d'opinió catalanes. És la seva la veu d'un solitari, segons pròpia confessió. Estic conforme que és útil que de la seva mena n'existeixi algun entre nosaltres, que n'hi hagi almenys un; convinc també que no fóra pas convenient que n'hi haguessin molts. Encertat en uns punts, equivocac en altres, segons la meua opinió, és millor però que Gaziel hagi posat a debat el tema. Convé, al meu entendre, que aquests problemes siguin examinats a plena llum. El pitjor que podria succeir en la política catalana d'avui seria, amb relació a l'opinió pública, qualsevol mena de guiatge clandestí.

El senyor Duran i Ventosa ha comprès sens dubte així mateix l'interès de debatre els problemes plantejats per Gaziel pel que es referix a la "Lliga Regionalista"; i, presentant peus dels articles d'aquell escriptor, ha exposat la seva opinió personal sobre l'actual moment polític, sobre el plantejament del nostre problema cabdal i sobre la interpretació que molts donen a l'actitud actual de la "Lliga". Tot declarant que no es considera autoritzat per a parlar en nom d'aquesta entitat, remarca ben bé el senyor Duran que els seus articles són només expressió d'un criteri personal.

Per altra part, el senyor Bertran i Musitu ha publicat igualment a *La Veu de Catalunya*, motivat també per les afirmacions de Gaziel, un article interessant en defensa de la "Lliga" i dels seus homes.

En un sentit o altre tots parlen, doncs, de la "Lliga", de les seves possibilitats, de la seva tradició, de la funció que li escau. Per a una agrupació política resulta més interessant evidentment i és signe major de vida, que es parli d'ella que no pas que se l'oblidi o se'n prescindeixi.

A l'examen de la realitat política de la "Lliga" i dels serveis que ha de seguir prestant a la causa catalana no hi seran sobre per consegüent altres opinions personals, encara que no siguin tan rellevants. Jo per la meua part no tinc inconvenient a afegir-hi algunes consideracions que no porten naturalment altra significació que l'exposició d'un criteri individual.

En un debat relatiu a la "Lliga" el primer que interessa definir és què és aquesta. Per això ni el senyor Duran i Ventosa ni el senyor Bertran i Musitu no han deixat de formular-ne la definició: "La "Lliga"—diu el senyor Duran—és i segueix éssent, la representació dels molts elements escampats per tota la terra catalana que volen lluitar pel reconeixement de la personalitat de Catalunya i dels seus drets, per arribar dintre de l'Estat espanyol, i per tots els mitjans legals (condicions que la defineixen i aclareixen), a l'assoliment d'un règim autònom." "La "Lliga" i els seus homes—diu el senyor Bertran—són un tros de la terra i de la raça nostra, un sector potent organitzat pel pensament de Catalunya; són la representació, amb les portes ben obertes a tots els que vulguin secundar-la en l'obra materialment constructiva, dels ideals de Catalunya."

Aquestes dues definicions precisen ben clarament que la "Lliga" ostenta la representació de l'autonisme català; que és un sector de l'opinió política de la nostra terra; que no és separatista; que no és revolucionària; que té una tendència materialment constructiva; que, dintre d'aquestes característiques generals, a la "Lliga" hi cap tothom, segons la frase vulgarment coneguda.

Donat això per sentat, per a continuar l'anàlisi de la realitat de la "Lliga" pot hom examinar encara quina és la seva organització interna, la seva estructura com a força política, la manera de moure's i d'actuar. La forma de l'organització i de l'actuació de les agrupacions polítiques presenta modalitats variades. Ni la constitució de la "Lliga", ni tampoc la d'*Acció Catalana*, no tenen res a veure amb el sistema del partit radical-socialista francès, per exemple. Res de congressos del partit, res d'assemblees freqüents, res d'elecció dels dirigents per sufragi. (No és pas que jo advoqui per tal sistema.) La veritable direcció de la "Lliga" radica en la Comissió d'Acció Política, que sembla que té caràcter vitalici. Després de la mort de Prat de la Riba i de la retirada de Cambó, aquesta comissió està integrada, si no m'erro, per les personalitats següents: Raimond d'Abadal, president de la "Lliga", Lluís Duran i Ventosa, Josep Puig i Cadafalch i Joan Ventosa i Calvell. En mans d'aquests quatre prohoms està, doncs, actualment la direcció de l'agrupació política catalana que el senyor Duran i Ventosa declara la més forta i més extensa i solidada.

El senyor Cambó va dimidir en 1923; però quan Gaziel pretén trobar ara determinades incompatibilitats entre ell i la "Lliga", entenc que s'equivoca. En aquest punt estic segur que si tal incompatibilitat existís realment, alguns dels qui encara estan a la "Lliga", potser molts, no s'hi haurien pas quedat ni un minut més.

Les dues grans figures que ha tingut la "Lliga" han estat innegablement Prat de la Riba i Cambó. En temps de la conjunció Prat-Cambó la "Lliga" no deixava passar cap moment important, cap fet transcendental, sense fer sentir la seva veu, sense exposar públicament la seva opinió. Per mitjà de manifestos, redactats la major part d'ells per En Prat, segons és fama, la "Lliga" és dirigida al poble, no solament als seus adherents, sinó a tot el país al qual procurava orientar i guiar públicament.

Ara hi ha diversitat d'agrupacions polítiques catalanistes que responen a matisos

diferents. (Gaziel n'està encantat. Doncs bé, jo puc dir-li que, pels mateixos motius que ell se n'alegra, jo també.) Dintre d'aquesta varietat de grups polítics catalanistes n'hi ha que han de procurar que no hi quedin enemics a l'esquerra. Així mateix hi ha d'haver alguna agrupació política que curi d'evitar que quedin enemics a la dreta. O bé la "Lliga", que com diu molt bé el senyor Bertran, "és un sector organitzat del pensament de Catalunya", o bé en defecte seu altra agrupació política que d'acord amb ella o fora d'ella es formés, haurien d'atendre aquesta necessitat. Però em sembla evident que és indispensable procurar que no hi hagi a casa nostra cap zona d'opinió, ni cap ària social, que no tingui la seva representació organitzada i la seva direcció conscient, visible i responsable. Hi hagué un temps en què una preocupació freqüent del catalanisme polític era la necessitat d'una esquerra catalana. Avui em sembla notori que necessitem tant una dreta, que si no hi hagués altre mitjà de tenir-la caldrà inventar-la. Però, això sí, una dreta plena de civilitat, que actuï amb fe i amb correcció, que lluiti obertament i amb armes nobles, que no confongui la seva funció amb la utilització de trucs, argücies i habilitositats més aviat pròpies d'homes escèptics, que tingui tal sentit de la pròpia dignitat i tal respecte a la del altres que li impedeixin de recórrer en les discussions al sistema d'extratimitacions semblant a aquell en què desgraciadament cau de vegades *La Publicitat* atacant En Cambó, i *La Veu* atacant *La Publicitat*. Jo faig meves les censures de Gaziel respecte els atacs lamentables de l'òrgan d'*Acció Catalana* contra En Cambó; i crec que són molts, adhoc dintre del dit grup polític, que comparteixen aquest sentiment.

Ens cal, doncs, segons jo entenc, una mena de partit conservador català, més que mai quan les noves forces polítiques aparegudes són a l'altra banda d'*Acció Catalana* cap a l'esquerra anant fins a extremitats de tota classe. Aquesta organització conservadora, necessària, que hauria d'ésser desitjada per tots els catalanistes sincers, hauria de col·laborar amb sentit català a l'obra comú, però no hauria d'ésser ella (i, almenys mentre ella no existeixi, no sembla que sigui tampoc funció adequada per als partits de centre) la que es dediqués a agitar freqüentment l'opinió pública amb campanyes de farfalleig, amb programes de gran façana, amb cops de sorpresa. La seva tasca hauria d'ésser més abnegada i més austera i seriosa; la seva missió hauria d'ésser la de contribuir a educar gradualment l'opinió, no pas a excitar-la convulsivament i a batzegades. No hauria de fomentar aquest sentit de miraculisme polític a què tan propensa és la nostra gent meridional i que tan fàcil és d'aprofitar pels habituats a convertir l'actuació política en un joc continuat d'intrigues i d'artificis.

El problema en les organitzacions polítiques no es redueix solament a la qüestió de programa i a la de tàctica i procediments, sinó també a la qüestió de persones — cosa molt important —. La "Lliga", com tots els partits segurament, no ha tingut sempre un mateix tot quant a les persones a les quals ha conferit la seva representació exterior. En això ha tingut èpoques més afortunades que altres. Quan en algun moment ha semblat que enviaien aquesta agrupació onades de vulgaritat i de xiroisme, és quan més n'ha patit el seu prestigi aquí i a Madrid, i amb ell el de tot el catalanisme militant.

L'evolució de les forces polítiques és necessària per a evitar que les agrupacions es tornin estantisses; els temps no passen en va, i cal adaptar-se a les noves èpoques, respondre a les noves necessitats polítiques, concordar en el que calgui amb les ideologies i doctrines noves, atemperar-se en certa manera a les circumstàncies del moment que no es poden pas negligir. Hi ha coses altrament inevitables. La immutabilitat de la "Lliga" que en opinió del senyor Duran ha de seguir vivint com fins ara, no vol dir pas que ella, adhoc contra la seva voluntat i tot, de vegades, no estigui subjecta a forçoses i sensibles transformacions. Quan aquestes no ho fossin per renovació, ho seria de totes maneres per les pèrdues i eliminacions insubstituïbles que en el transcur dels anys ha anat tenint. La mort de Prat de la Riba i la dimissió d'En Cambó, per exemple, són dos fets prou considerables per ells tots sols per a canviar la densitat i el pes del conjunt polític que tan fortament avaloraven els dos polítics més eminents. Però, per altra part, cal tenir en compte, al meu entendre, que en la vida política no és de gaire eficiència en sentit de l'interès col·lectiu el paper dels qui es limitessin a actuar com a marmessors o com a administradors d'una herència, per quantiosa que fos.

Quan es dona com a motiu perquè la "Lliga" vagi continuant igual l'argument que encara no ha estat aconseguit el seu objectiu, que no és pas del tot exclusiu d'ella, penso que tal vegada un pretext anàleg haurien pogut aduir en el seu temps els homes de la "Unió Catalanista" i de "La Renaixença". A fe que si bé la història del catalanisme polític començà abans de la "Lliga", és innegable que la fundació d'aquesta constituï un nou i considerable impuls al qual degué el nostre moviment progressos admirables, extraordinaris. La primera vintinquena de l'actuació de la "Lliga" representa un període ascensional meravellós del moviment polític català. I per això és més de desitjar que la "Lliga" segueixi llargament, adaptada en cada moment a les circumstàncies i necessitats de l'hora, servint de la millor manera que pugui des del seu camp els interessos generals del catalanisme, superiors sempre a les conveniències de partit. A això hi hem de contribuir, tant com puguem, tots el que de la "Lliga" formem part i estem joiolosos de les seves millors tradicions.

Aquest número ha estat passat per la censura

JOIES
RELLOTGES

J. ROCA

Rbla. del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2

El Dr. E. J. Dillon

No sé si el doctor Dillon és pròpiament un *Weltbürger*, un ciutadà del món, en el mateix sentit que Goethe donava a aquesta paraula, però jo no dubtaria a tenir-lo per tal després que algunes converses amb ell m'han fet conèixer alguna cosa de la seva vida i he tingut avinentesa d'exercitar l'admiració que l'espectacle dels homes que han corregut molt de món causa en l'ànima dels que només compten amb desplaçaments topogràfics de poca importància. Aquesta admiració creix encara en veure que no es tracta d'un turista com tants, o d'un aventurer de poca o molta empena. El doctor Dillon, resident a Barcelona des de fa bastant temps, no és ni una cosa ni l'altra. Tots els que el coneixem el tenim per un home important que — es pot dir sense exageració — ha pesat en els destins polítics del món, i posseïx una cultura vasta, seriosa i organitzada, una cultura universitària estructurada, i no pas un apilament de coneixements d'altu-vió arrellegats d'ací i d'allà en els seus viatges i les seves estades en els més variats països.

Es un dels trets més colpidors del doctor Dillon el d'haver fos en una sola persona les activitats més d'erudit — i per tant de sedentari — amb les activitats que imposen un major nomadisme.

Sé perfectament que una vida rica com la seva s'ha de trobar enganyada en les estretors d'un article que no pot fer sinó recórrer-ne al galop les etapes més notables. Però, almenys, que aquestes quatre ratlles atreguin una mica l'atenció sobre una de les persones més notables i més discretament aombrades d'aquesta Barcelona tan disposada a encantar-se davant les figures tan espectaculars com banals, que perquè hi hagi de tot, surten a tots els prosencis que poden.

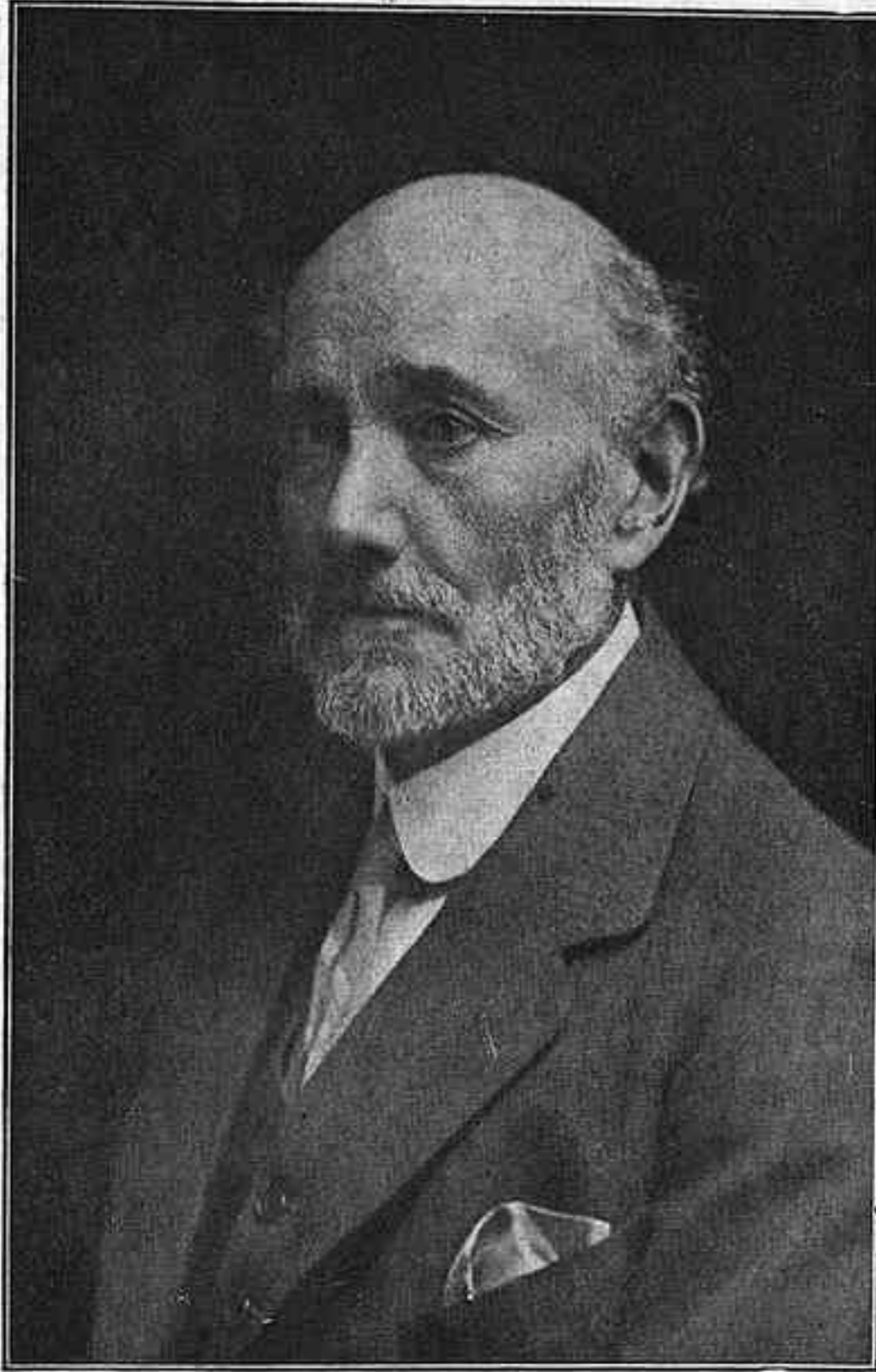
Deia més amunt que el Dr. Dillon posseïa una formació universitària. En efecte, aquest anglò-irlandès ha passat pel Col·legi de França, on rebé el mestratge de Renan, ha freqüentat les Universitats d'Innsbruck, de Leipzig, de Tubinga, de Lovaina, estudiant llengües clàssiques i orientals. Aquest poliglòtisme va acompanyat d'un altre, el de les principals llengües vives europees. La carrera universitària del Dr. Dillon havia de culminar en el professorat, a la Universitat de Kharkoff, de filologia comparada i en els seus llibres *Els escèptics de l'Antic Testament*, *El dualisme en el Zend Avesta*, *La llar i la data de l'Avesta*, *Història de la literatura escandinava en l'Edat mitjana*, *L'alfabet de la llengua bactriana*, *La transcripció de la llengua erànica*, *El poema original de Job*, escrits uns en anglès, altres en francès, altres en alemany, altres en rus, i la traducció a aquest darrer idioma, enriquida amb comentaris històrics i filològics, de la *Història de l'armeni Elisens*.

Aquestes obres i la revista científica *Le Muséon* que, fundada, per ell, apareixia a Lovaina quaranta anys enrera, són la part principal de la vida científica del Dr. Dillon. L'altra vida, la periodística i política, havia de venir des de la seva dimissió, per qüestió de dignitat professional, de la seva càtedra de Kharkoff.

Posteriorment a aquesta dimissió, com a corresponent de *Daily Telegraph*, va a Armènia, on es guanya l'afecte d'aquell poble perseguit, el qual li testimonia — i ell

en guarda encara els testimoniatges — el seu agraïment; corre per Espanya quan la guerra amb els Estats Units; informa el seu diari, des de París, del procés Dreyfus; en 1900 és a Xina...

Una altra llarga estada a Rússia, com a conseller privat del comte Witte, l'únic polític d'envergadura de la Rússia de començaments d'aquest segle, i el seu profund co-

neixement de la vida russa li permeten d'escrivir després de la guerra *L'eclipsi de Rússia* (1918) i *Rússia avui i ahir* (1929), dos llibres indispensables a tothom que s'interessi per la sort d'aquell enigmàtic país, l'entrada en el qual del doctor Dillon fou retardada per la malaltia del seu acompanyant, el president Calles, i destorbada per la mort de Lenin.

Entremig, encara, llibres sobre qüestions polítiques internacionals, intervenció en tractats i pactes, la relació amb les figures més destacades en la història política contemporània...

En la seva torre de Sarrià, en mig de la seva vastíssima biblioteca, dels objectes que li duen a la memòria tant de personatges notables com ha conegut i tant de fets històrics en què ha intervingut, fruit del clima barceloní que tant li prova, el Dr. Emile Joseph Dillon reposaria de la seva aturada existència si els homes de la seva mena poguessin reposar. Però el doctor Dillon és d'aquells temperaments per als quals la inactivitat és desconeguda. Tot just enllistat en pocs mesos el seu darrer llibre, *Rússia to-day and yesterday*, en prepara un altre, les seves *Memòries*, que seran indubtablement un document històric de primer ordre. Els esdeveniments que ha presenciats, intervenint-hi sovint activament, — les seves relacions amb governants, la seva coneixença amb Tolstoi (del qual posseïx manuscrits inèdits de què caldrà parlar un dia), la seva amistat amb Obregón — assassinat poc després de rebre'n el doctor Dillon un telegrama invitant-lo a anar a Mèxic, — etcètera, etc., constitueixen un material com pocs contemporanis poden oferir.

Ara, malgrat la seva edat, malgrat una vida com la que s'entreuva a través d'aquestes notes apressades, encara empenen un altre llarg viatge per Europa. No cal dir com desitgem tornar-lo a veure aviat, parlant de tot entre els seus llibres, o en un d'aquells res babèlics on es reuneixen invitats d'una dotzena llarga de nacionalitats, i com, cobejosos sempre, esperem encara més llibres de la seva laboriositat que els anys no esmostren.

JUST CABOT

Una hora amb Colette

Colette! Aquest nom fa encendre els ulls i alçar els caps. Els qui no la coneixen els sap greu de no haver-la vista mai i maduren en secret l'esperança tímida de trobar-la un dia, o, encara millor, d'ésser-li presentats. Per això, estaran a l'aguait de les vendes de caritat en què l'autora de *La Seconde* firma dedicatòries dels seus llibres i s'arremolinaran al voltant d'un tauler fins que hagin aconseguit unes paraules sobre un volum.

Els seus íntims i tot saben que de vegades és difícil d'acostar-se a Colette. No és ni per crueltat ni per capritxo. Colette és incapaç d'aquests defectes massa femenins, però és per amor de la independència.

—Hi ha dies en què les persones m'exasperen, per encantadores que siguin. Quan estic en un període de treball, em fan horror les distraccions, i evito les cares que vindrien a interposar-se entre jo i el meu somni. Em nego en la solitud.

En acabar la seva frase, Colette traça amb la mà esquerra una gran circumferència per protegir-se.

Si no conservés el seu somriure maliciós que dissimula la seva bondat la creuria ferrog. Però es pren la molèstia de tranquil·litzar-me.

—Seieu, seieu.

No sé què triar per seure. Divans, cadira, tamborets em volten. Dubto. Colette es diverteix.

—Aquí mateix, aquí.

M'arrupo entre dos coixins esterrufats. S'acaba l'hivern. Però hi ha, en la xemeia profunda, un foc rosa que fa esperar negar els tions i sembla una cendra gris al seu voltant. Sobre el marbre blanc i tebi un gat gris com aquesta cendra que s'escampa somia en els ratolins que a l'estiu trobarà al camp.

—Chatoune, preciosa, Chatoune.

Sentint la veu estimada, Sa Majestat Chatoune redreça les orelles i s'estira.

—Vina a dir bon dia.

Chatoune vacilla, ho fa pregar, i fa moixaines. A poc a poc comença a caminar i, d'un bot, s'enfila sobre els genolls de Colette i l'amanyaga.

Però potser gelosa, una altra gata quasi bessona surt del fons de cambra. *Miau, miau*. Estic salvada. Colette potser acabarà per oblidar del tot que he vingut a intruïr-la, i és tan penible fer-li preguntes! Mentre em tranquil·litzo i em repaço en el meu recó, dos parells d'ulls brillen, uns lills topazi que tan aviat semblen tendres com voraços.

—Chatoune, Chatoune.

Però, compte, tot d'una, uns altres dos ulls aguts, com pedres precioses, em travessen.

Colette sacseja el meu ensopiment.

—Ara que hi penso, què em volieu preguntar?

Balbujejo.

—Voldria fer un article.

—Encara un altre!

—Sí... encara.

—Em fareu dir coses que no he dit. Oh, no protesteu, tots els periodistes són igual, tenen tanta d'imaginació!

Baixo humilment el cap.

Però Colette continua.

—Vaja, us perdono per endavant tots els pensaments que em prestareu i totes les opinions que em penjareu.

—Oh, senyora...

—No tingueu por. No us menjaré. Digueu el que vulgueu. Però no em feu preguntes. No parreu de mi en el vostre article; serà més original. Parreu de les roses amb que he omplert els gerros aquest matí.

En efecte, unes roses te escampen taques clares pel saó.

—Parreu també del silenci del meu pis, i això que visc en ple centre. Parreu també (i Colette em fa senyal que m'acosti) d'aquesta finestra que dona als jardins del Palais Royal. Mireu.

La finestra s'entreobre i jo m'hi aboco. Sota les arcades, alguns passejants s'entretenen. Però quin repòs inesperat, quin miracle en ple París.

Colette està radiant. Ha tornat a agafar el seu posat habitual que li va tan bé. Ha repenjat els colzes sobre la taula de tapís verd, i el mentó entre les mans. Els seus cabells aureolen entorn de la seva cara, mòbil i sempre una mica misteriosa.

Encara s'explica, i això que no volia dir-me res.

—Només treballo bé a París, entre quatre parets. Bon punt sóc al camp, s'ha acabat tot; només rodo tot el dia. Però de vegades és bo de fer quatre gargots a l'ombra d'una pomera o d'un pi, asseguda sobre l'herba o sobre la molsa. Però no és veritat. Els amics de debò del camp en són incapaçs. Un gall que canta, un altre que

li respon, un ocell que pren el vol, una fruita que cau, i ja en tengu prou per distreure-us i perdre el gust del treball.

"Més m'estimo fer una mica de jardiner o collir flors, passejar-me o somiar. Es això la poesia de debò, som nosaltres els veritables poetes, i els veritables poetes són els que senten i de vegades fins arriben a oblidar d'escriure. Més tard, quan torno a ésser en aquest pis de París, l'escriptori

familiar, la cadira preferida i el paperam, és hora de contar les impressions que cal no empetitir al mateix moment. Ah! Aquest dimoni d'ofici d'escriure! quina feina i com és bo d'alliberar-se'n.

Miro Colette. Els seus ulls canvien sovint i no s'aturen mai llarga estona sobre els mateixos objectes. Són vius, capritxosos i saben resumir la seva sorpresa, la seva alegria o la seva indignació. La "divina Colette", ella sola, és tot un món que no es dona pas, però que tanmateix sap fer-se de tant en tant accessible.

SOLANGE DUVERNON

VARIETATS

Una qüestió de propietat literària a Dinamarca

El Tribunal Suprem de Copenhaguen ha confirmat fa pocs dies una sentència que dona un nou aspecte a la propietat literària.

Un escriptor danès, fundant-se en el perjudici a la venda de les seves obres ocasionat per les biblioteques circulants i altres institucions anàlogues, intentà un procés contra el director d'un d'aquests establiments. En un dels considerands es declarava que «ningú no té el dret de prestar al públic, contra retribució, obres d'un autor sense l'autorització prèvia d'aquest».

La sentència del Tribunal Suprem danès, donant la raó a l'escriptor, reconeix que la propietat literària ha d'ésser respectada, a Dinamarca, sota totes les seves formes, i potser permetrà de posar en pràctica un antic projecte de la Societat danesa d'Escriptors, segons el qual s'hauria de precebre un dret d'autor de cinc cèntims de corona, per cada volum deixat per una biblioteca circulant.

La tomba de l'esperit

Amb *Fez ou les bourgeois de l'Islam*, els germans Tharaud han acabat el cicle marroquí dels seus llibres, del qual formen part *Marrakech ou les seigneurs de l'Atlas* i *Rabat ou les heures marocaines*.

En el seu darrer llibre, parlant de la Universitat de Fez, que Jérôme i Jean Tharaud anomenen «la tomba de l'esperit», hi ha aquests paràgrafs que sintetitzen el caràcter de l'ensenyament musulmà:

«Assaguts sobre el seu trosset d'estora, al peu de la seva columna favorita, el professor despatxa amb veu monòtona la seva lliça de dret o de gramàtica. Per ell el saber no és més que una vasta memòria, el gran sarró dels testimoniatges deixats pels doctors d'antany. El seu orgull és d'ensenyar avui el que s'ensenyava fa deu segles i de mostrar que sap, que ha llegit, que recorda t i t el que s'ha pogut dir abans d'ell. Entre aquest garbuix, no escull. Encara menys prova de conciliar entre ells els pensaments contradictoris. Tot el seu talent consisteix a posar opinions blanques i negres sobre un tauler, sense jugar mai la partida.»

ELS LLIBRES

Com vaig assassinar Georgina per DOMÈNEC GUANSÉ

Un home es casa amb una dona, Georgina, la qual havia assassinat l'anterior marit sorprès in fraganti amb un rival. A pesar dels esforços d'ambdós per tal d'oblidar el passat, el record, del crim va envairant lentament la vida conjugal. Les coses arriben al punt culminant quan Georgina fa saber al seu marit el propòsit de no tenir fills, perquè tem que ells poguessin saber mai que ella ha matat. L'amor esterilitzat repeteix lentament el marit, el qual es lliga aleshores amb la dansarina Ester. Però la por de la venjança de Georgina va emmetzinant la vida dels adults, fins que el mateix terror fa que el marit, amb el revòlver de la seva amistançada, assassini la muller. Heus aquí l'argument de l'obra. D'ençà d'Hamlet, el tema de l'enverinament moral; és a dir, de la follia progressiva i raonada, que d'una manera freda i pacient va corrompent les idees d'un personatge, fins que en fa un boig complet, ha estat brodat moltes vegades. Ara novellament, Domènec Guansé li ha sabut donar un argument ben de la nostra època, amb aquesta barreja de frivolitat de les vides i complicació de les sensacions de la carn, que és característic dels nostres dies.

Per a reforçar la sensació, tot l'element plàstic, figures, paisatges, interiors, tenen una expressió morbosa i contaminada. Malgrat llur aparent objectivitat, tenen aquell punt subjectiu que fa possible la penetració dels elements diversos que formen una narració novel·lada.

Tendal d'estrelles, poesies de MARIA VERGER, pròleg de J. M. de Sagarra. (Ed. Poliglota.)

Diu el prologuista, que aquest cop té el nom de Josep Maria de Sagarra: «...és possible que en aquest llibre de poesies s'hi amagui un aspecte de confessió femenina fins ara nou a les nostres lletres...»

I tot l'ençis de l'obra resideix en la seva feminitat que posa un tremolor als sentiments i una incertesa als paisatges:

Jo tinc comparat aquest meu neguit als estels de llum, que té l'alta nit, brillen en claror; més tremolament, l'aliment el meu cor i el meu pensament.

El sentiment de la vida i la mort i del temps marciror hi és traduït amb una rara vehemència. Entre diversos poemes que ha inspirat, no ens podem estar de reproduir-ne un que, al nostre entendre, és el més bell de tot el llibre: «El bes de l'amiga»:

Reposa sobre el llit de virginal blancor... Aquest pit que visqué tot un món de dolor, està cobert de flors, que exhalen fresca es-

senàcia i no es mou ni glateix, al rim de l'existència.

Sembla que dorm... I dorm el somni de la

pauc, que enarborà la llum del cel, feblement blau,

en aquest jorn de maig, que Déu en goig

envia, tot ple de flors i ocells i onades d'alegria.

He aixecat el vel blanc que cobria aquell cos,

i els llavis he posat en son front en repòs...

Quina fredor més freda tenia aquella carn, que era de fina seda!

Aquesta sensibilitat, místicament sensual, té una manyaguera dolçament femenina.

R. L.

JA HA SORTIT

el volum III de COL·LECCIÓ BLAVA

Remordiment

preciosa novel·la de JEANNE DE COULOMB

traduïda per Maria Perpinyà

Més de dues centes planes de text escollidíssim

Preu: 150 pessetes

EDITORIAL POLÍGLOTA

Petritxol, 8 - BARCELONA

i totes les llibreries de Catalunya

AIGUA de la VERGE de MONTERRAT

Reuma, ferides, contusions, grans i picades d'insectes. Una fricció després del bany és el millor tònic

VIATGES CATALÚNIA

Diumenge 1er juny

Excursió en autocar a

Poblet i Stes. Creus

VIATGES BLAUS

Diumenge 8 juny

Viatge inaugural a la Costa Brava

Motonau "Príncep Alfonso"

Rambla del Centro, 37. - Telèfon 23252

Per visitar les Exposicions de Barcelona i Sevilla

així com Saragossa, el Monestir de Pedra, Madrid, Ecija, Còrdova, Granada, Serra Nevada, Múrcia, Alacant, Alcoi, València, Castelló, Tarragona

Pròxima sortida: el 31 de maig

Pròximes Excursions en Autocar Pullman

(proveït de calefacció per aire) que amb tota garantia organitza

VIATGES MARSANS, S. A.

15 dies de deliciós viatge, contenen-hi tota despesa d'allotjament i pensió en els hotels citats a continuació, així com propines, impostos, etc.

per Ptes. 775, per persona

LLERDA: Palace Hotel.
SARAGOSSA: Hotel Universo y Cuatro Naciones.
ALHAMA DE A.: Hotel Termas Pallarés.
MADRID: Hotel Nacional.
VALDEPENYAS: Hotel La Paloma.
CÒRDOVA: Regina Hotel.
ECIJA: Hotel Comercio.
SEVILLA: Hotel París.

ANTEQUERA: Hotel Infante.
GRANADA: Hotel Alameda.
BAZA: Rest. Queens Victoria.
MÚRCIA: Reina Victoria Hotel.
ALCOI: Hotel Continental.
VALÈNCIA: Palace Hotel.
CASTELLÓ: Hotel Suizo.
TARRAGONA: Hotel París.

Totes les habitacions exteriors amb aigua corrent i calefacció

IMPORTANT. — Els turistes poden agregar-se des de qualsevol punt dels indicats. Les Sucursals i corresponents de VIATGES MARSANS, S. A., en les citades poblacions, així com les direccions dels indicats hotels donaran tota classe de referències a qui ho solliciti.

AVIAT...

IMATGES

Revista gràfica d'actualitats

Preu: 40 cèntims

Subscripcions a

LLIBRERIA ATALÚNIA

Plaça de Catalunya, 17. - Barcelona

LA PÉRGOLA

es el Restaurant de moda a l'Exposició

Fontbernat
Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

RAMON BES & C.ª

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i utilitatge per les Arts Gràfiques

A. Gallors, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA

Telèfon 15524 - Apartat 896
Direcció telefònica: DANIBES

EL TEATRE

Dances Espanyoles al Novetats

Ara fa dos anys, Alonso de Olmedo, un músic capaç de musicar tota mena de danses, va aprofitar l'èlèment popular per una revista d'exaltació espanyolista. I va triomfar a l'Eslava, de Madrid. Aquesta revista, feta a base de cant i ballables espanyols, feu pensar als comentaristes dels diaris madrilenys en la possibilitat d'una organització del ballet espanyol. Els noms de Sergi Diaghilev, de Boris Romanov, d'Anatol

les ondulacions del vent que Escudero recollia quan enduria la pell per les carreteres de la península. Els primers que es van adonar de la seva flexibilitat estilitzada de les danses de Vicente Escudero, foren els pintors suïssos Adler i Batier. Van dir: «Això està perfectament estilitzat!»

Aquest andalús nascut a Valladolid, durant una tournée dels seus pares, és un creador de la dansa espanyola. Lubrica els

Obujov, sortiren a relluir al costat dels noms de Falla, Turina, Conrado del Campo i Telleria. I quan Antònia Mercè, La Argentina, va debutar als Camps Elisis, de París, amb *El amor brujo*, de Falla, els mateixos comentaristes llençaren les campanes al vol, recolzats en l'amabilitat o l'entusiasme cortès d'alguns comentaristes de la premsa parisenca, i descobriren que l'espanyolada espanyola — és la frase que Estévez-Ortega oposa a l'espanyolada exòtica, sobretot nordamericana — podria ésser un èxit fora i dintre d'aquest país de farruques, flamenc i peteneres.

El mateix any la nit espanyola de l'Opera Còmica, de París, obtenia únicament un *succès d'estime*, uns aplaudiments de cortesia — exceptuant *El amor brujo*, l'àgil pantomima de Martínez Sierra, música de Falla i realització de La Argentina. El ballet espanyol era ben lluny, doncs, d'ésser una magnífica realització.

Més recentment, el mes d'abril d'aquest any, les presentacions dels ballets espanyols de María del Villar, suggerien a André Levinson, crític de dansa del *Candide*, aquest títol ple de suggerències: *Choses d'Espagne*. Levinson confessa que no hi ha trobat cap gràcia i profetitzà durament a María del Villar que havent sortit d'una relativa obscuritat, el nom de la protagonista no podrà fer altra cosa que tornar-hi. I, com a contrast violent, vénen a la memòria de Levinson els magnífics ballets de Vicente Escudero.

I és curiós: mentre una pila de panegiristes del ballet espanyol no posen Vicente Escudero al costat de les primeres figures dels ballets, Vicente Escudero és considerat a París com el millor ballari de flamenc. És curiós, però ja ho diu ell: — *Ná: catorze años que farto d'Espana. Yegüé aquí que tenía apenas veinte años*. I ara tot París parla d'ell.

Vicente Escudero s'ha dedicat a l'organització dels ballets espanyols, primer que ningú. Manuel de Falla l'estima molt perquè ha trobat en ell un intèrpret ideal. André Levinson sempre en parla molt bé, no amb la parisiense cortesia de quan parla, per exemple, de la Teresina, les evolucions de la qual, diu, no s'han de veure submergides en la llum de totes les bateries — això la volatilitat massa — sinó de molt a prop, si fos possible amb una lupa.

Escudero, que ha transformat el vell *Chat Noir* en una *Academia de Baile Español*, ens dona en les seves danses tota la salvatgeria d'un home que s'ha format ballant pel món sense saber ben bé el que és feia, i una estilització tota instintiva si no acadèmica. «Quan ballo — diu — tinc aquesta flexibilitat, perquè dono al meu cos la gràcia del vent quan giravolta». La gràcia de

VICENTE ESCUDERO

moviments característics d'aquesta dansa amb articulacions d'un ritme elàstic ara com ara inigualades. Vicente Escudero en les seves danses no resulta mai equivocament efeminat — el gran obstacle que sol entrebancar els ballarins de danses espanyoles de més bona fe. L'Escudero és, ara com ara, el representant més legítim de l'espanyolada espanyola. Un nordamericà que el veié ballar a la sala Pleyel, de París, va dir: «Ara he comprès Espanya».

RAMON PEI

MIRADOR TEATRAL

Què en quedarà?

... el drama materialista que ha trazado Jean Jacques Bernard en *Les ratés*. I tres ratlles més avall: «... com negruras parecidas a las de la mencionada obra de Jean-Jacques Bernard».

Si el mateix Bernat i Duran a cada *soidisant* de teatre, no s'entestés a voler-nos demostrar que és un formidable erudit en coses de teatre, no diríem que aquests dos fragments han sortit de la seva ploma.

Si el senyor Bernat i Duran sembla ignorar que *Les ratés* no són de J. J. Bernard, sinó de Lenormand, ¿quines sorpreses són reservades en els seus articles en curs de publicació sobre la tragèdia grega? ¿Què ens restarà del senyor Bernat i Duran. Decididament, les seves obres inèdites.

Teatre Victòria

Dissabte i diumenge. Grandiosos acon-teixement. Homenatge al mestre Angel Guimerà. Representació del soberbi es-pectacle:

Jesús que torna

protagonista l'eminent Jaume Borràs.

¡ANEUHI TOTS!

Teatre Català Novetats

COMPANIA CATALANA
Direcció: C. CAPDEVILA

Avui, dijous, tarda. ESPECTACLE PER A INFANTS. Cada dia assoleix més èxit l'espectacle còmic d'En Folch i Torres.

EL SECRET DE LA CAPSA D'OR o La rateta que escombrava l'escaleta

Nit. TERTÚLIA CATALANISTA:

PORCELLS I GARRINETS

D. Pau dels consells

Divendres. Els balls d'avantguarda de Vicens Escudero. Llegiu l'annunci especial. Aviat, MARTINA, de J. J. Bernard, traducció de J. Pous i Pagès.

Teatre TIVOLI

Companyia d'apereta italiana MILLY-ORSINI

Avui, dijous, tarda i nit:

La Duchessa de Chicago

música del mestre KALMANN.

Teatre Català ROMEA

COMPANIA VILA-DAVI

Avui, dijous. L'èxit mundial, l'obra anglesa de guerra

Fi de jornada

autor: Sheriff. Traductor: Millàs-Raurell.

L'obra és presenta com poques vegades s'ha vist a Barcelona.

L'ESTRENA D'AHIR AL ROMEA

Per què C. R. Sherriff va escriure "Fi de Jornada"

La proximitat excessiva fa difícil la visió precisa de les coses; es necessita una certa perspectiva, tant de temps com d'espai, per a poder precisar-ne les delimitacions i fer-ne destacar els matisos. Aquesta és l'explicació que més de deu anys després d'acabada la guerra, estigui en producció exuberant i en ple èxit de lectura la literatura que s'hi refereix. Les anècdotes, els detalls que han anat sabent-se i popularitzant-se d'ací d'allà, han creat en els lectors un tou de coneixements de l'ambient de la gran lluita que els permet d'assaborir les cruels confessions dels que la visqueren. I per llur banda, els que actuen de protagonistes i sentien o han sentit després vocació d'historiadors, per mitjà del llibre o de l'escena, han tingut temps perquè les impressions, massa vives de moment, fessin llur pòsit i els tornés el record de la veritat, que, barrejat amb la fantasia, havien de crear l'obra d'art.

Quant a l'edició tots coneixem els títols de les narracions de guerra que es consideren com a clàssiques en la matèria. Les presideix *Res de nou a l'Oest*, el recull de descripcions més plenes de color i d'emoció que ha donat la guerra. A l'escena el seu equivalent és *Journey's End* (Fi de Jornada). Remarque i Sherriff han estat tots dos combatents, han vist la guerra pels seus ulls mateixos, han sofert la injúria de la metralla i han sentit a les orelles, constant, la confiança esgarrifosa i incomprendible del canoneig llunyà. Tant l'un com l'altre no s'han entretingut a projectar damunt de personatges aliens a la guerra els estats d'esperit que aquesta creava, han preferit donar al món, nua, la visió de la vida de combat.

***

Ahir va estrenar-se a Barcelona, al teatre Romea, *Fi de jornada* (*Journey's End*). Els escenaris d'Europa i Amèrica s'han vist sovint estremits pel ressò de la guerra. Poques vegades, però, s'han presentat els combatents en la trinxera en plena activitat de combat, en llur vida de cada dia, barrejats amb les màquines destructores, enfonsats en la brutícia i el llot de les sapes i els refugis. S'ha especulat més aviat amb les conseqüències sentimentals de la guerra, en l'estat d'ànim dels combatents en topar amb la normalitat pais endins. Així són la gran majoria de produccions escèniques relatives a la guerra, com *Terre inhumaine*, *Le feu qui reprend mal*, *Karl und Anna*, etc. *Fi de jornada* — com la recent estrena al Duke of York's Theatre, *Suspense* de Mac Gill — no és així; és una obra de guerra que s'esdevé entre els combatents, que fan la guerra, en el refugi on conviuen. Té, doncs, en aquest aspecte, la mateixa valor documental que en la novel·la representa *Res de nou a l'Oest*, i els crítics de tot el món ajunten les dues obres considerant-les com a úniques i representatives.

***

Preguntat C. R. Sherriff què es proposava amb la seva obra, ha dit:

«El deure dels dramaturgs és portar la guerra a l'escena perquè és el millor camí per arribar a una pau duradora. El tema de la guerra atrau els dramaturgs perquè fa surar a la superfície dels homes alguna cosa que cap altra força no pot provocar. Un home pot viure la seva vida en pau amb l'ànima closa davant dels seus amics; dueu-lo a un refugi de França i al cap de poc temps tindreu la seva ànima en el terra humit a disposició de qui vulgui veure-la. Antigament el dramaturg no es preocupava de despollar les ànimes: necessitava herois i l'ideal heroic es marceix i mor en les ànimes despulades. Podia trobar fàcilment herois en aquelles guerres d'altres temps, perquè llavors el lladroc de la guerra era més important que la seva mossegada. Era més fàcil ésser un heroi, llavors: l'heroisme i la noblesa sorgien vehemèntment d'aquelles aventures bastant excitants però no massa perilloses. Abans la guerra era alegre i ho ha estat per moltes generacions d'homes.»

El sentiment de la guerra és profund en tots nosaltres. D'infants és una obsessió. Quan ja som homes, anem orgullosos davant dels regiments que passen pel carrer, em pesos encara per la força d'aquells temps quan la guerra era alegre. Tot això va bé mentre la sang de la nació és forta i neta, però els homes correran a la guerra sense dubtar al primer ultratge que sofreixi la

nació. Durant deu anys hem procurat d'anar reduint la possibilitat d'una guerra futura. Estem en el bon camí? Utilitzem les millors armes? Els polítics i els diplomàtics poder fer alguna cosa certament per a la pau, procurant no parlar-ne gaire. Què podem inculcar en les venidores generacions de tots els països per a minvar les possibilitats d'una altra reproducció terrenal de l'infern? Poc podem fer-hi els discursos; no res els fullets; els llibres, com més bellament escrits, com més vius i terribles descripcions la guerra, excitaran més aviat la simpatia pueril per la guerra, en lloc de revoltar els esperits contra ella. Les creus de granit que han crescut simplement go-

C. R. SHERRIFF

rioses en els nostres cementiris, què diuen als nostres nois? Què pot inspirar la lectura d'aquells noms en el noi que s'atura i els llegeix? Quin xicot de poble preferirà una llosa en un cementiri a veure's el nom cisellat en el granit? La tragèdia és que la guerra és bella — i sempre serà bella — fins que us hi trobeu al mig sense poder tornar enrera.

«Aquesta recerca febrosa de la pau pot trobar una esperança en el teatre? Crec que la nostra major esperança és aquesta. Les paraules d'un actor poden sotraguejar més profundament les nostres ànimes que qualsevol paraula escrita. Almenys, provem-ho. El dramaturg modern que s'ocupa de la guerra té el deure de mostrar la seva futiltat, la malversació de sang i de temps que significa — però no ha d'afeblir les ànimes dels homes contra les guerres honorables. Ha de mostrar la guerra tal com és: un Gegant brut i verminós, colpejant cegament en totes direccions amb una maça de plom. Vaig sentir el Gegant una vegada, quan un xicotot anava per primera vegada a la guerra per la vall que duu al pont de Vimy. Sentia la maça com feia bang! bang!, primer a una banda després a l'altra, primer damunt dels alemanys, després damunt dels anglesos. Vaig veure el Gegant rabios allí en el pont, xiulant a través de les seves dents mentre colpejava aturant-se de tant en tant, gratant-se, eixugant-se la suor del seu cabell fastigós. L'olor de la seva suor encara és forta en les meves naries. Porteu la guerra a l'escena tal com era i com serà sempre, però no mostreu sols aquest porc Gegant: ensenyeu la grandesa i la noblesa de l'home sota els cops de la maça de plom.»

«Això és el que he procurat fer en *Fi de jornada*. Si ho he aconseguit, no diran els altres. Se m'ha preguntat si els personatges de l'obra eren extrets de la vida. He de contestar que sí i que no. Un dels records més vívids d'aquells quatre anys de fang i sang és la manera com els homes anaven a la guerra com a individus i es tornaven tipus. Un milió d'homes sobre l'altre — mitja dotzena o més de tipus, destil·laven, destil·laven i destil·laven fins que només restaven els elements. Els deu homes de la meua obra representen aquells tipus tal com jo els vaig veure. Plegats, espero que donen alguna idea de la manera com el caràcter anglès suportà el xoc de la guerra.» — M.-R.

LA MUSICA

EL ROMANTICISME

Sense por de pecar de falsos profetes, assegurarem que, dintre de la història de la música, l'època del romanticisme serà sempre considerada com la veritable època clàssica. Clàssic, volem dir modèlic; i les obres musicals d'aquell temps seran considerades com l'expressió més musical de l'art de la música. Quan calgui orientar-se, hom buscarà el punt de referència en les produccions d'aquell període, que coneixerà probablement diverses renaixences, segles a venir.

Naturalment que hi haurà alguna cosa, una part de l'esperit romàntic purament temporal que no tindrà continuació: de la mateixa manera que a les lletres i a les arts plàstiques l'estudi dels grecs i dels latins duu a certes conseqüències que afecten a la forma exterior i que modifiquen l'esperit, sense, però, ressuscitar l'ànima grega i la llatina en alguns dels seus particularismes merament arqueològics.

La part arqueològica de la música romàntica consisteix en tot allò que pugui tenir d'extramusical, de literari, com és ara certa sensualitat peculiar i cert «nocturnisme» tendre que eren la petita contribució que cada moment de la història dels homes paga a la vulgaritat.

Modernament també, tenim els trucs de l'esport, de l'energia física i de les màquines, que són el nostre «clar de lluna» i el nostre «trèmol». I a desgrat d'això, les obres actuals seguiran dividint-se, com han fet sempre, en bones, mediocres i dolentes. Però és innegable que durant l'època romàntica, l'art musical ha conegut, almenys en embrió, tots els elements de la vera musicalitat i que l'harmonia i el cant han passat a ésser, de coses matemàtiques, a coses poètiques.

Després del romanticisme ha estat impossible sostenir aquella horrible comparació d'una simfonia amb un edifici. La música ha trencat totes les seves relacions amb l'espai i s'ha inscrit definitivament dintre del seu legítim reialme: el temps. Doneu al espai allò que és de l'espai: les arts plàstiques. Però deixeu que la música es desentengui de les seves cabòries plàstiques.

I la raó d'aquest classicisme de les obres musicals romàntiques és molt senzill.

Perquè, precisament la significació del romanticisme no és altra que la irrupció de la sensibilitat musical dintre de la mentalitat del segle.

Això va pertorbar estranyament totes les altres arts; adhuc la filosofia en allò que té d'irreduïblement intuïtiu, de poètic.

Però, per força, la música hi havia de guanyar. Com va esdevenir de fet.

I si compareu imparcialment la música dels finals del XVIII i principis del XIX, tret del cas que segueix un terrible «snob» o un argüèleg encaparrat, ho sentireu immediatament.

Interinament,
O. P.

TEATRE NOU

Gran Companyia de sarsuela castellana i catalana de G. Camarasa Sort

Avui, dijous, tarda:

La Taverna d'En Mallol

La Legió d'Honor

Nit:

MARINA

ESPECIALITAT

EN LA MIDA

Jaume I, 11

Telèf. 11655

TEATRE TALIA

Gran Companyia de vodevil i teatre modern

Avui, dijous, tarda:

GENTE BIEN

L'ADROGUER DEL CARRER NOU

Nit. L'èxit

TARARÍ...!

Divendres, tarda i nit. Benefici del primer actor Salvador Sierra: «Amàlia o La novel·la d'una cambra de cafè», «Tararí...!» i acte segon de «Terra baixa» pel colós Enric Borràs.

El Sol serà el seu invitat si decideix festejar les seves noces al

Restaurant del Parc

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

Dia 28 de maig, a les deu de la nit

Concert de Presentació de l'Agrupació Coral de Música Antiga

DIRECCIÓ: ISIDRE MOLES

PROGRAMA

I PART

EL MADRIGAL I LA CANÇÓ

AUTORS: Thoinot-Arbeau, Palestrina, Juan de la Encina, Orlando de Lassus, Jean Brudieu, Clément Jannequin

II PART

LA CANÇÓ POPULAR CATALANA

Harmonitzacions de C. Casademont, Enric Nogués, Martí Llobet, Isidre Moles, Enric Morera

III PART

Motet: JESU MEINE FREUDE, J. S. BACH

PREUS: Llotges pati, 25 ptes. — Llotges amfiteatre, 25 ptes. — Butaques pati, 5 ptes. — Circulars pati, 4 ptes. — Graderies pati, 350 ptes. — Seients numerats primer rengle, 350 ptes. — Seients numerats segon a cinquè rengle, 250 ptes. — Entrada a localitats, 150 ptes. — Entrada general, 150 ptes.

NOTA: Detalls per programes especials que es lliuraran als magatzems de Música i el dia del Concert al Palau.

EL CINEMA

"TEMPTACIÓ"

Serà una cosa tan satisfactòria com vulgareu, però és una cosa palesa que ja des dels temps remots dels set savis de Grècia, tots els que de prop o de lluny han exercit la funció legislativa i per tant contribuït a la codificació de la moral social, pertanyen exclusivament al gènere masculí. Que duri!, pensen molts amb raó o sense, però cal convenir que no hem pas estat massa gentils envers les dames i que si bé ens hem fet un títol cavalleresc, cultivant la galante-

presenten, trobaran justament que hem volgut ennoblir massa un argument pueril, però cal treure el millor partit de tot en aquest món, i ens felicitem d'un espectacle que és motiu a reflexions, encara que l'espectacle en si no sigui precisament intaxtable ni molt menys.

Així com hi ha films que són massa llargs, aquest potser és massa curt. No tenim temps d'acceptar tantes situacions, tot resta esquemàtic, i per això mateix gens persuasiu.

GRETA GARBO, protagonista de «Temptació»

ria en les petites coses, l'hem oblidada sempre en les importants.

Arden és una noia que quan encara ensenyava les lligacames havia comprès ja aquestes coses. Revoltada contra aquella societat que admestia amb certa condescendència, els marits que anaven a besar la mul·ler tot just havien deixat l'amiga al llindar de la porta, i en canvi no tolerava que ella anés a passeig amb el seu xofer. Ella es vol crear una existència independent i fer de la seva fantasia llei, viure textualment aquell programa d'emancipació del qual *Verges modernes* ens donà fa poc una exposició brillant i persuasiva.

Malauradament, Arden és una mena de noia d'aquelles que els homes no deixen mai tranquil·la, i voler viure independent quan tots depenem, i de tantes coses, és una actitud que podrà ésser qualificada d'heroica, però que no és precisament prudent.

I heus ací que aquest film, que comença amb la frase: «els homes han viscut sempre d'acord amb llur capritxo i les dones sempre d'acord amb el capritxo dels homes», i que per tant sembla prometre un crit d'independència, tot d'un plegat vira d'orientació i us enfoca en una direcció contrària. Resulta que lluny d'ésser nosaltres els mestres de la nostra pròpia vida, és la vida que és la nostra mestressa, i cal comptar amb l'element passiu que ens fa anar d'ací d'allà com una pilota, i Arden que ha estat imprudent, es trobarà en una d'aquelles situacions que un Tolstoi desenllaça tràgicament, però que en el film termina feliçment.

Haver pertangut a un home, i casar-se amb un altre, tenir successió — en el cas present un nen que és el millor del film — mentre aquell altre home viu encara, és exposar-se que aquell home vingui a reclamar quelcom que ella està prou disposada a concedir. Arden resta prop del marit, venc la temptació; la criatura, com en tants altres casos, és l'autogen que solda el que sempre serà difícil de soldar d'una manera satisfactòria.

El que durant la projecció no cessaren de bromejar entorn de les situacions arriscades que ben sovint en el curs del film es

J. Roberston ha fet el seu film honorablement i res més. *El capità Salvació*, del mateix director, resta una obra ben superior al costat d'aquesta darrera.

El film tot ell té un caràcter que delata fórmules pertanyents amb exclusivitat als estudis M. G. M. Els primers metres podrien per exemple inserir-se en un altre film com *Verges modernes*, amb possibilitats de fer invisible el trucatge. Aquesta arquitectura moderna neta, precisa! És natural que una societat que viu en una morbosa sobreabundància de sensacions busqui en les coses de les quals procura rodejar-se un element de contrast que reposi i netegi l'esperit. I aquesta arquitectura no sabem si ha anat al cinema o si el cinema l'ha portada a la vida, però sí que cal convenir que és l'arquitectura més apta a l'expressió fotogràfica.

Per què aquestes escenes lluminoses i tan ben resoltes han de morir en aquell paisatge de clar de lluna d'un efecte desastros! Una cosa és el romàntic i altra el llunàtic; no confonem!

Greta Garbo, disoretta, amb algun error de maquillatge en les escenes a coberta; massa enfarinada d'una manera carnavalesca. Dorothy Sebastian fa només que lleus aparicions, però que bé que està! Amb Nils Asther sí que no farem pas res de bo. De «castigador» ja en tenim prou amb John Gilbert. L'escena aquella en la qual somriu davant la pistola que li encara un home que no va pas animat del que se'n diuen bones intencions, és falsa. No creiem en aquests valents; això només pot fer il·lusió a les nenes que creuen que el seu «home» està per damunt de l'espant.

El que ens ha plagut més: les curtes aparicions de Dorothy Sebastian, els primers plans de Greta Garbo amb el nen, rebolcant-se per la sorra i les vistes sobre el mar.

El que no ens ha plagut gens és veure com els americans tracten Greta Garbo com un maniquí, fent-li emprovar en el curs del seu film un nombre fantàstic de vestits, segurament perquè les senyores prenguin model; és una intenció massa oberta i per tant insolent; no és correcta.

El que podríem dir-ne elements de tècnica, resultats amb un domini absolut. Són coses aquestes que no tothom les veu, i no obstant elles ens permeten amb un plaer sempre renovat veure amb gust films absurds com el present.

JOSEP PALAU

PANORAMA

El pròxim film d'Edwin Carewe

El famós director Edwin Carewe no ingressa a la Pathé, com n'havia corregut la notícia, per a filmar la seva pròxima pel·lícula *The Spoilers*. A darrera hora, quan estava a punt de firmar el contracte, han sorgit desavinences. L'esmentat film, doncs, serà una producció Paramount, amb George Bancroft, Betty Compson i Fay Wray de principals intèrprets. És imminent el viatge de l'esmentat director a l'Havana, on ha de rodar algunes escenes d'aquest film.

La versió espanyola dels films parlants

Ja fa uns quants mesos que a Hollywood s'ha fundat el Spanish Latin-American Film Bureau Incorporated, el fi del qual és proporcionar als estudis artistes, escriptors i traductors de llengua espanyola.

Una de les coses més pintoresques a Hollywood, donada l'actual voga del film parlant, és una mena d'esperanto espanyol que l'entitat anomenada proposa que s'adopti, ja que així les pel·lícules parlants en espanyol no trobarien resistència en els diversos públics, sobretot de l'Amèrica espanyola, al qual van destinades.

Si aquesta mena de llengua franca arriba a imperar, ja ens divertirem. Què farà la R. Acadèmia de la Llengua amb el seu «dimpia, fija y da esplendor» que ostenta com a lema?

El film rus contra l'analfabetisme

L'empresa soviètica Mejrabpom Film ha editat un film, *L'ABC cinematogràfic sonor*, l'objectiu del qual és d'ajudar a la liquidació de l'analfabetisme.

L'ABC està compost per donar, en sis o set sessions consecutives, el desig de la lectura dels analfabets.

El scenario d'aquest film és obra del professor A. Netxàef.

L'experiència feta sobre els analfabets de la fàbrica Mossylicat n.º 1 ha donat el resultat que un 80 per 100 dels espectadors han retingut les lletres i les paraules del film.

En *L'ABC*, el professor Netxàef s'ha aplicat a fer comprendre a l'espectador el mecanisme de la lectura, combinant els exercicis de manera que s'aprenquin successivament les lletres i les paraules per associació d'idees i acabar duent l'espectador a llegir el mateix els títols dels quadros.

Opinions sobre Janet Gaynor

Frank Borzage opina de Janet Gaynor: «No és pas perquè hagi estat jo el que ha descobert Janet Gaynor que la tinc en millor concepte que d'altres artistes, sinó perquè sempre facilita la tasca del «metteur en scène». Tal com apareix en la pantalla,

tal és Janet Gaynor en la vida real. Té molta afició al treball i s'esforça sempre a seguir els consells que rep.»

Per la seva banda, David Butler, el «metteur en scène» de *La vida de color de rosa*, diu:

«No he conegut mai cap «vedette» més sincera en el seu treball. Al contrari de moltes artistes, no vol fer passar mai la seva voluntat, sinó que obeeix el director sense roindar. Sempre amable i somrient, Janet Gaynor és una garantia d'èxit d'un film.»

"TROIKA"

El que és el cinema sonor ja el pagarem car! Sense que tinguem res a dir contra ell mateix en si, les males hores que ja ens ha fet passar fa que a estones en reneguem i els suprimirem si de nosaltres depengués.

Abans anàvem al cinema a veure films; ara els cinemes s'han convertit en una mena de *rendez-vous* de tota mena d'espectacles, i els que no posem el gust prou eclèctic per acomodar-lo a la gran diversitat d'atra-

la qualificació de sonora que mereix la cinta.

No és precisament *Troika* el film més perjudicat en aquest sentit dels molts que hem vist, però sí que ell sol justificaria el que portem dit.

Una història ben coneguda per cert. El marit feliç amb la seva esposa i la seva llar, i la vamp, en mala hora nascuda que sedueix l'home i precipita la catàstrofe. Aquesta malaurada història ha estat donada tantes voltes en els films, que això és capaç de fer viure a les esposes de tot arreu en un constant sobresalt.

A través d'aquesta història sentiu una quantitat de música de totes circumstàncies: funerària, naldencia, carnavalesca, etc. Hi ha aquí, com en tots els altres aspectes del film, una desmesura horrorosa. Desmesura en el moviment de la cambra, que arriba a fer mal als ulls, en la precipitació de les imatges de les escenes de tumulte, en la llargària sobretot de la dansa al acabament.

El film en si repeteix *Volga, Volga!*, és a dir una mateixa preocupació de composició plàstica unida a una absoluta incomprensió del cinema. Un hom es lassa tot seguit d'aquell treball de cambra preparat i monòton i d'aquell desordre, no sols en la connexió dels episodis, sinó en les qüestions de muntatge més elemental. La bella ordenació d'un film discret qualsevol sortit de la Paramount o de la Metro, per exemple, és alguna cosa que importa molt més per la vida del cinema que films artístics (?), com *Volga, Volga!* i *Troika*.

No sentim cap vocació per la crítica negativa, però ens interessava dir tot això. No neguem que l'autor de *Troika* tingui una certa capacitat artística, però el resultat del seu treball no és acceptable, capacitat aplicada a la composició decorativa, a la pintura, aduc potser a l'arquitectura, és a dir, a aquelles activitats especialment plàstiques; potser arribaria a un producte reeixit.

De vegades l'obra d'un enginyer resulta més artística que la d'un arquitecte. Això en el cinema es verifica més que enlloc. L'obra nascuda lluny de tota preocupació artística resulta més bella que aquella que traïx una excessiva preocupació de canons artístics.

M. MARIBEL

La nostra darrera Sessió

Ens estalvien de parlar dels films que integren el programa de la nostra darrera sessió, els comentaris apareguts ja en aquesta mateixa pàgina i els que féu el nostre company Llates a *La Publicitat*, part dels quals foren inserits en el programa.

No obstant, el nostre redactor cinematogràfic Josep Palau té intenció de dedicar un article a la funció cinematogràfica de la imaginació de Poe, basant-se en els resultats aconseguits per Jean Epstein filmant *La caiguda de la Casa Usher* amb elements de la narració extraordinària del mateix títol i *El retrat oval*, com pogué apreciar el públic intel·ligent que divendres passat omplia el cinema Lido.

Aquest públic es divertí amb les facècies del cranc bernat a la recerca d'una closca, es meravellà davant el valor decoratiu de l'espírograf, rigué amb les curacions meravelloses de la gitana Casilda i trobà que Deslaw, d'haver pres de l'Exposició de Barcelona elements d'illuminació, hauria fet una nit elèctrica molt més espectacular.

Els espectadors que miren més prim s'ho prenen d'una altra manera. Per ells, el documental de Painlevé sobre el bernat eremita, per exemple, no ve sinó a confirmar que la naturalesa és cruel de cap a cap, i que el film de Deslaw, més que un film, és un exercici de captació d'elements, els quals només prenen valor si són inclosos en un film per subratllar l'acció o vivificar un ambient.

Quant al film d'Epstein, ningú no gosà negar la seva importància i originalitat, molt més tractant-se d'una literatura com la de Poe tan difícilment reduïble a la concreció que imposa la seva versió cinematogràfica.

Ja quasi no ens caldria dir que el cinema Lido s'omplí de gom a gom, demostrant així que hem sabut reunir les moltes persones que a Barcelona s'interessen per les temptatives més audacioses del setè art i per les seves realitzacions més notables. I encara gosaríem afirmar que no sols hem reunit aquestes persones, sinó que hem estès el seu nombre.

Així doncs, com calgué fer amb el programa de la penúltima sessió, hauríem hagut de repetir el d'aquesta última, vist el gran nombre de persones que no pogueren assistir-hi, però els films que hi foren projectats han hagut d'ésser reexpedit a tota pressa, sollicitats per altres públics.

Com a fi de temporada, estem organitzant una sessió extraordinària per al dia 7 de juny, en la qual es projectarà *La pluja*, de Joris Ivers, i un film molt notable, del qual s'ha parlat molt i que han vist moltes poques persones. Ja darem detalls amb l'oportunitat que calgui, d'aquest veritable esdeveniment artístic.

Ja ho sabeu...

— que les males llengües asseguren que Gloria Swanson es separa del seu marit, el marquès de La Falaise, i que aquest es casarà tot seguit amb Constance Bennet, la qual acaba de divorciar-se de Phil Plant?

— que Chaplin, segons diuen, vol seguir fidel al cinema mut?

— que Erich von Stroheim ha estat contractat per Warner com actor en un important paper de *Three faces East*?

— que la pròxima pel·lícula parlant de D. W. Griffith serà *Lincoln*, i que després d'aquesta farà la versió sonora d'*Intolerància*?

— que Abel Gance ha publicat un llibre? *Imatges* és el seu títol.

Fontbernat
Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

CAMISERIA
FITO
BARCELONA

NOVETATS BN

PIJAMES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

SALA MOZART

Dos Concerts organitzats pel

Club Femení i d'Esports de Barcelona

Pilar Rufí : Concepció Callao : Maria Carratalà : Agrupació Coral de Música Antiga

Dies 24 i 31 de maig de 1930, a les deu de la nit

I CONCERT Dissabte 24 de maig de 1930, a les deu de la vetlla

PILAR RUFÍ
SopranoCONCEPCIÓ CALLAO
ContraltMARIA CARRATALÀ
Pianista acompanyant

PROGRAMA

I	II	III
Vora de tu . . . . . Bach	La violeta . . . . . Mozart	Duo de l'oratori «Jesu» . . . . . Haendel
Adelaida . . . . . Beethoven	Pastoral . . . . . Strawinsky	La dansa de les flors . . . . . Mendelssohn
Ritme i plorar . . . . . Schubert	Els cavallets . . . . . Debussy	Missatge . . . . . Schumann
Gopak . . . . . Moussorgski	Green . . . . . Debussy	Els missatgers d'amor . . . . . Brahms
Tardor (estrena) . . . . . Honegger	Dé l'infantament m-ravellós de Schaahrazada . . . . . Gerhard	Serenata de l'infant (estrena) . . . . . Blancofort
Saltimbanquis (estrena) . . . . . Pahissa	Jo l'he donat el meu cor Un crit de mercat Jove Hautista	Les vidues vulgars (estrena) . . . . . Gerhard
Humanal camí . . . . . Pahissa		Madrigal (estr.) . . . . . Pahissa

Concepció Callao

Pilar Rufí

Pilar Rufí i Concepció Callao

Venda de localitats al local del Club, Pasatge de l'Ensenyanza, 1, 1er, 1º i a la Sala Mozart, Canuda, 31.

FÉMINA

AVUI, UN GRAN PROGRAMA DE CARÀCTER DEPORTIU

1er WILLIAM HAINES en

INDIANAPOLIS

amb AGNETA PAGE, ERNEST TORRENCE, KARL DANE.

2on EL JUGADOR DE GOLF

totalment parlada en espanyol per Charley Chase, Linda Loredo, E. Acosta, Joan Ortíz.

Metro-Goldwyn-Mayer

LES ARTS DISCOS

PICASSO

Un número d'homenatge a Picasso, que Documents acaba de publicar, dota novament d'actualitat la pintura magnífica d'aquest desconcertant andalús.

L'art de Picasso és un art essencialment anímic. Pletòric d'ànima. Per a Picasso no

tantment camins ericats de riscs, i voreja amb freqüència el precipici on d'altres, menys dotats, s'haurien ja estimat.

Aquests perills són nombrosos. L'abstracció, en primer lloc, trampa en la qual cauen molts artistes actuals. L'obra de Picasso, però, no és mai abstracta. És, per contra, d'una gran realitat, d'una semblança extraordinària, no amb l'aspecte exterior de les coses, sinó amb llur superrealitat. És a dir: amb l'esperit que viu dins la matèria i que únicament els grans artistes saben discernir. Semblança espiritual en comptes de material.

Un altre perill, encara: el de la divagació literària. Deia un dia Picasso a Zervos, en visitar, tots junts, una exposició de pintors d'aquells que en diuen d'avantguarda: «Realment, no valia la pena que la nostra generació fes tants esforços per a veure tota aquesta gent caure en la literatura i oblidar la plàstica més elemental.» Als antípodes de tots aquests artistes que, amb l'excusa de pintar sota el dictat de llur subconscient, es lliuren a un instintivisme desenrenat que es debat en el no-res, mancat d'un canemàs plàstic regulador, Picasso respecta sempre les lleis pictòriques ineludibles. Les ha respectat sempre. Des dels paisatges d'Horta de Ebro fins a la seva època recent, essencialment poètica, passant per les seves concepcions classicitzants de després de la guerra.

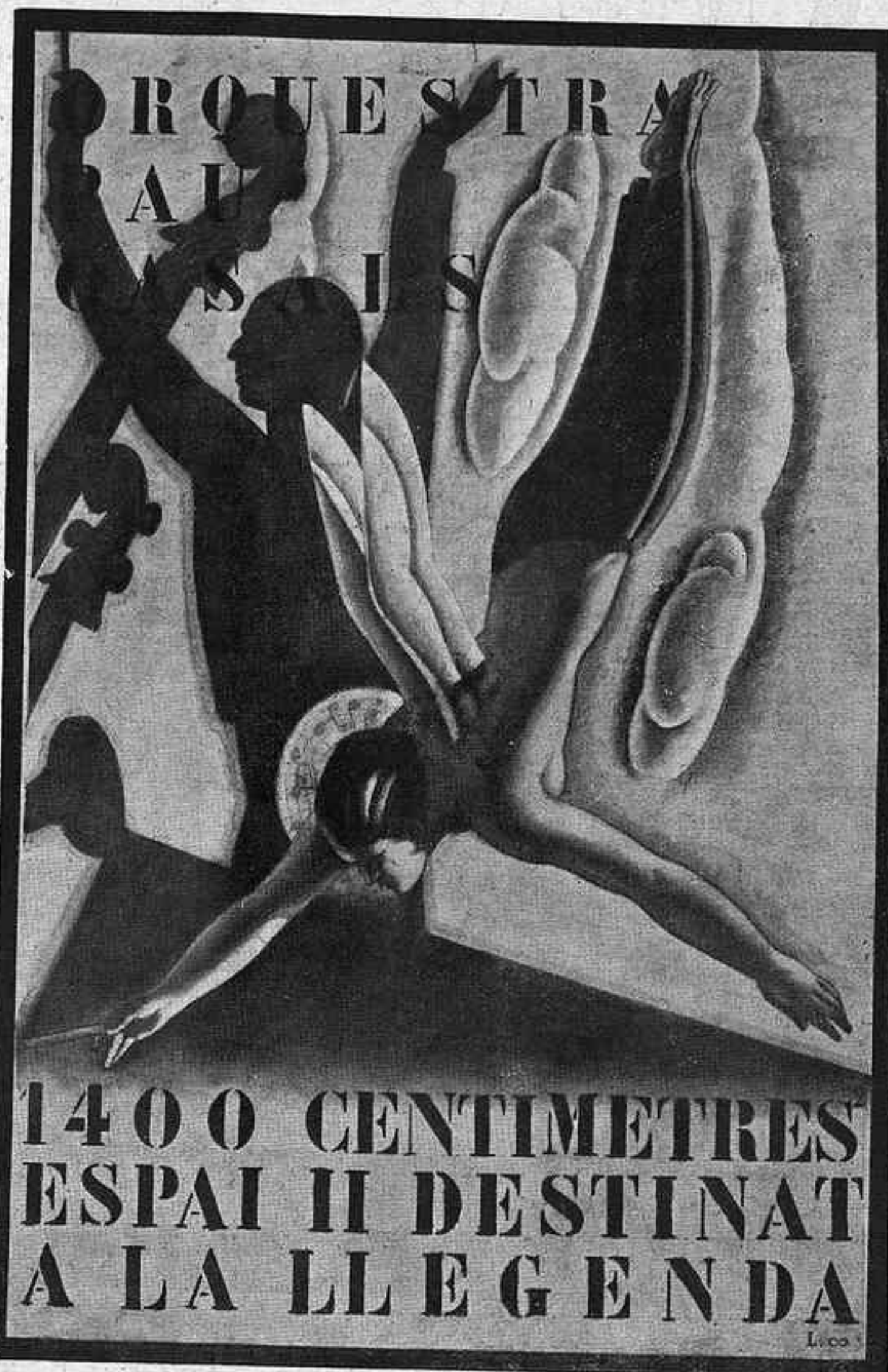
Poeta, poeta autèntic; pintor, també, pintor autèntic, Picasso transforma tot el que toca, no solament en poesia, sinó també en pintura, tot i engendrant així les seves meravelloses realitzacions, que podriem anomenar plàstico-poètiques i que resumiran, elles soles, tota una època, tota la nostra època.

SEBASTIÀ GASCH

Exposició de Cartells

Dissabte passat va inaugurar-se l'exposició de cartells del concurs organitzat pel Patronat de l'Orquestra Pau Casals. Els quatre panys de parets de la sala quadrada de Can Parés eren plens de cartells i, a més a més, una altra quantitat d'originals om-

Un concurs d'aquesta mena sempre és molt interessant; és una ocasió per polsar l'estat del nostre bon gust. Perquè no sols cal tenir en compte els originals exhibits, sinó també les preferències i comentaris del públic visitant.

plia la botiga reservada a les antiguitats que aquest establiment té en el mateix carrer de Petritxol. En conjunt, uns setanta cartells.

Considerada globalment, aquesta exposició presenta la tendència moderna del cartell amb major accentuació i habitud que d'altres anteriors. És clar que, com en tots els concursos, hi ha un nombre excessiu de pensades poca-soltes i originalitats estultes, però també ens plau reconèixer que en la producció dels nostres cartellistes — i no sols per aquest concurs — hi ha una superació evident. I no obstant, hem de tornar a reconèixer que aquest concurs no ens ha deixat satisfets.

En tot cartell, és prou sabut que cal desglossar dos punts de vista: el de la plàstica i el de la finalitat. En aquesta exposició hem vist alguns cartells, pictòricament apreciats, però molt poc, poquíssims que siguin adequats per anunciar dignament una cosa tan seriosa com un concert de l'Orquestra Pau Casals. Els millors cartells exhibits serien excel·lents si haguessin hagut d'expressar un tema de menys importància. Canviant els motius trobaríem que molts d'aquests cartells serien eficients per propagar un producte industrial o anunciar un festival qualsevol. El fracàs, doncs, d'aquest concurs ha estat motivat, més aviat, per la transcendència del tema a representar.

En el moment d'escriure aquestes ratlles (dia 18) no han estat encara adjudicats els premis. Però com que ens han assegurat que quan aquest número surti al carrer el concurs ja estarà fallat, crec no perjudicar l'interès dels concursants si des d'ara exposo el meu criteri. Al meu entendre, amb tot i no haver trobat el cartell indiscutible, s'haurien de premiar el que reproduïm i el que porta com a lema XXX. Dels altres, distingiria els que corresponen als lemes següents: Dinàmic, B. P., Sonata, Mar, L'arquet, Mozart, C. V. P., Rafael, XX., Gris i Sons.

Segui com sigui, espero que de la reconeguda solvència del Jurat sortirà una decisió justiciera.

MÀRIUS GIFREDA

L'Art Italià a Londres

Cinc centes vint mil persones han desfilat per l'Exposició d'Art Italià celebrada a Londres. Però les persones de criteri no s'han emocionat gens. La majoria de visitants hi anaven enlluernats per l'alta xifra a què havien estat assegurades les obres. N'hi anaven tants, que no es podia veure res. Els que podien entrar els dies especials, s'entretenien discutint, a ull, les atribucions de Bernhard Berenson i Rodolfo Venturi. Eren esnobes que encara tenen algun Dante Gabriel Rossetti penjat a casa.

En resum, un èxit de públic que no ha satisfet els entesos.

Un dibuix fet per Picasso en 1905. S'hi veuen Picasso Soto i Junyer

existeix d'altra realitat que la seva realitat interior, i són els moviments de la seva ànima, apassionada i vehement, torturada i inquieta, que aquest pintor genial imprimeix en les seves teles. En una línia qual-sevol de Picasso, en la més simple, la més abstracta i la més verge de significació representativa, s'endevina el misteri del món interior de l'artista. L'ànima de Picasso deixa petges profundes en el més petit traç, que s'agita i palpita — trèmul — amb aquell estremiment vital que és exclusiu de l'obra intensa.

Picasso, en lliurar-se frenèticament al seu art, corre perills constants. Trepitja cons-

L'AFFAIRE DOSSENA

Poc temps després de la gran guerra fou descobert per un eixerit antiquari italià, en un modest taller a la via del Vantaggio, de Roma, un senzill escultor, el signor Alceo Dossena, de Cremona, el qual es dedicava amb la més gran bona fe del món a l'execució de tota classe d'escultures inspi-

Aquest negoci no tardà a rutllar de manera magnífica. I, tot fent treballar «com un negre» — segons digué el mateix — i pagant ben malament el pobre signor Dossena, el qual era completament ignorant d'aquella combinació, anaven prosperant en la seva fortuna. Ben aviat tenien recollit cosa de quatre milions de lires per la venda d'obres originals dels escultors del Renaixement italià a diverses col·leccions particulars i distints museus: Berlín, Boston, Munic, Cleveland, etc. Com és de suposar, les principals víctimes i aquells que amb més ardor cotitzaven eren els ambiciosos nordamericans.

Però tot ve que s'acaba. Un bon dia, el director de la Frick Gallery, de Nova York, tingué alguna sospita sobre la identitat d'una Mare de Déu amb el Nen que li fou oferta com a obra de Donatello. Envià uns agents a Itàlia per tal d'establir el pedigree de l'escultura. I com que les úniques dades que es pogueren obtenir foren les que donaren els mateixos venedors dient que provenia de les ruïnes d'una antiga abadia aterrada per un terratrèmol en el segle XVII, aquestes explicacions refermaren les sospites del director de la Frick, i el portaren a deixar córrer aquella compra. Els seus agents, ja sobre la pista, seguiren inquirint fins que pogueren lligar tots els caps i arribaren a trobar el signor Dossena. Aquest es manifestà completament ignorant de tot el negoci i, corroborades les sospites que tenia ell també sobre el desinterès dels seus protectors, determinà emprendre contra d'ells una acció judicial reclamant danys i perjudicis i amb una forta indemnització.

Entretant, sortí el Dr. Leo Planiseig, conservador del Departament d'Escultura del Museu d'Art Històric de Viena, amb un documentadíssim estudi demostrant com tenien d'ésser d'una mateixa mà un grapat d'escultures atribuïdes a diversos artistes dels segles XIII, XIV i XV sortides al mercat aquests darrers anys i escampades a tot arreu. Totes elles eren filles de l'ignorant signor Dossena, el qual és de pensar que per moltes pretensions que pogués arribar a tenir, poc es podia imaginar poder assolir tanta celebritat.

Darrerament, a la Bellevue Strasse, de Berlín, hi hagué exposada una extensa col·lecció d'aquelles escultures amb un enorme èxit de públic. La premsa italiana, tan sus-

ceptible en tot allò que toca l'honor nacional, protestà d'aquella exhibició i fins reclamà del Duce salvador una intervenció diplomàtica contra d'ella, puix es podia considerar calumniosa contra el comerç artístic italià. Indubtablement, hom podia molt ben pensar que un país que posseïx uns imita-

L'única escultura coneguda del pintor Simone Martini de Siena, obra també de Dossena

dors i uns entabanadors tan excel·lents que han pogut enganyar tants i tants experts i tècnics de tot el món, es pot trobar abundantment proveït de falsaris de tota mena. Sembla, però, que aquesta intervenció no fou empresa.

I el bon signor Dossena, avui, arrencat de l'obscuritat per l'escàndol de l'afer, del qual ha sortit proclamada la seva innocència, disposa d'un taller a la Piazza Ripetta, molt millor del que tenia abans, pel qual passen a fer-se retratar, en abillaments com més renaixentistes millor, les personalitats més lluents i prestigioses de l'aristocràcia italiana.

J. C. i V.

Marbre venut com a quatrecentista de l'Escola de Siena, obra de Dossena

rades en els estils dels vells mestres italians.

Era tan perfecta la idoneïtat de caràcter i de concepció de les obres del signor Dossena amb les de cada un dels mestres en els quals s'inspirava: Donatello, Mino da Fiesole, Goivanni Pisano, Lorenzo di Pietro, etcètera, que l'antiquari sudità li veié la font de grans i sanejats ingressos. Cercà un marxant — que li fou ben fàcil de trobar — de relació internacional i ben acreditat amb el qual poder entendre's i establir les bases del negoci que el treball de l'escultor li havia fet concebre.

DISCOS

EN UNS QUANTS ANYS

Paul Valéry profetitzava la «conquesta de la ubicuïtat» en un luxós fullet que acaba d'editar la Companyia Francesa Thomson-Houston, per presentar al públic els artistes i els crítics que componen el seu Comitè artístic. Es sabut, en efecte, que des de fa poc aquesta màquina parlant, amb pick-up, l'Electrophone.

Tornant a les pàgines que Paul Valéry consagra a la sorprenent intervenció de l'home sobre les forces de la naturalesa, s'hi troba una subtil descripció del que veurem un dia:

«Com l'aigua, com el gas, com el corrent elèctric, vénen de lluny a casa nostra a respondre a les nostres necessitats mitjançant un esforç gairebé nul, així serem alimentats d'imatges visuals o auditives, naixent i esvanint-se al menor gest, gairebé a un signe...» «No sé si un filòsof hauria somiat mai una Societat per a la distribució de Realitat sensible a domicili.»

El poeta remarca que encara no hem aconseguit d'amansir fins aquest grau els fenòmens visibles, «però quant a l'univers de l'oida, els sons, els sorolls, les veus, els timbres ens pertanyen ja per sempre. Els evocuem quan i on ens plau...» i conclou: «El treball de l'artista músic autor o actor troba en la música enregistrada la condició essencial del més alt rendiment estètic: la conjunció de l'oferta i de la demanda, del desig i de la possessió.»

Es cert que el fonògraf és en camí de renovar la nostra sensibilitat. A hores d'ara, quan gràcies als meravellosos aparells elèctrics o mecànics s'arriba a evocar en llur plenitud les obres mestres de la música, és una fruïció incomparable la de poder sentir l'obra que respon millor a les necessitats profundes de l'ànima en el mateix moment en què desitja d'ésser encisada. Stendhal ha sospirat tota la seva vida darrera aquesta invenció la possibilitat de la qual ben cert que no concebia. Cal confessar que els començos del fonògraf foren tan ingrats que després dels primers anys d'entusiasme envers el principi de la invenció, els músics s'apartaren d'aquest aparell sorollós i vulgar que deformava de manera ridícula tot el que pretenia reproduir. No obstant, alguns s'obstinaven a esperar-hi i seguiren amb una atenció apassionada els seus fents progressos. Emile Vuillermoz fou d'aquest nombre, i Henri Bérard el celebra justament en aquest mateix fullet. «Té, observa, alguna cosa del jardiner d'hivernacle, especialitzat en empelts rars que hibrida sobre el vell arbre del temps... Emile Vuillermoz és un d'aquests esperits infinitament rars i preciosos, que durant tota llur vida, avançant d'alguns anys els seus contemporanis...»

No s'ha d'oblidar que en temps en què molts camps del modern a tot preu es contentaven del «fonògraf de veu de nas» de les darreres novel·les naturalistes, Emile Vuillermoz, sol com sempre, creava de cap a peu la literatura fonogràfica, doctrina i terminologia. Proclamava i imposava la virtut musical, el caràcter artístic de l'enginy desdenyat...»

No s'han de tirar massa pedres als revoltats per l'horrible sonoritat d'aquest enginy, però cal reconèixer que Emile Vuillermoz fou bon profeta presentint les magnífiques realitzacions futures que aquest instrument amagava en puixança. Avui deu sentir una legítima satisfacció veient sobrepassades les seves més optimistes anticipacions.

El Desfile del Amor

EN DISCOS

BROADCAST

EL DISC QUE MILLORA ELS APARELLS

Insuperable impressió

El més econòmic: A 5 i 6'50 ptes.

Preus únics

CASA ALEMANY

Secció de Música

Via Layetana, 39. - BARCELONA

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents

rambla de catalunya, 40

Feu fer els vostres gravats en la UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 i. Telèfon 33421

Art Antic i Modern MOYSEION Archs, 6 Entressol Tel. 22658

— Entri, entri, senyor Pons. Trobarà la cova sense dalt ni baix perquè encara hi treballen els pintors prehistòrics.

(Passing Show.)

— I la seva germana, com segueix de la cleptomania?
— Ja està curada. No ho sap que hem heretat?

(Le Petit Journal.)

— Maleta! Tantes pretensions d'estoquar sis toros i no saps obrir una llauna de sardines!

(Ric et Rac.)

— Té, aquí tens un ral pel teu diumenge, i sobretot mira de no gastar-te'l.

(Ric et Rac.)

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasis àtica (mal de pedra), Bronquitis paroxismals, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn amb ampolles de litre i de mig litre i en garrafons de vuit litres

Distribuidora general

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERÓN, 133

EXPOSICIÓ DE BARCELONA DE 1930

Avui, oberta des de les deu del matí fins a les nou de la nit. — Preu d'entrada al recinte: 1'05 ptes.

EL PUBLIC PODRA CONTEMPLAR ELS JOCS D'AIGUA DE LES 5,45 A LES 7 DE LA TARDA
BROLLADOR LLUMINOS I CASCADES EN COMBINACIONS ALTERNADES DE 7 A 8,30 DE LA TARDA

Diumenge vinent

Palau d'Agricultura i Alimentació

A les dotze del matí. -- SETMANA DE LES FLORS. Grans festes i concursos. Exposició de jardineria organitzada pel Foment Nacional d'Horticultura de Barcelona.

Palau Nacional

A les sis de la tarda. -- Gran concert simfònic per la BANDA MUNICIPAL de Barcelona, amb la col·laboració de l'eminent violinista Francesc Costa.

Dia 28 vinent

Palau de Projeccions

ESDEVENIMENT TEATRAL. -- Presentació a Espanya de la grandiosa revista anglesa

WAKE UP AND DREAM

(DESPERTA'T I SOMIA)

tal com es representa en el London Pavillion de Londres per la companyia de Charles B. Cochran.

Useu pel cap

Loción ViVina

Enforteix el cabell

No cura calvos, però els evita.

Farmàcia: Escudillers, 61

DELICIOSO PURGANTE
ACEITE RICINO

Goleoso

Llits daurats i de ferro : Mobles de metall
Parasols, Cadires, Bancs i altres articles
per a Jardí i Platja : Material sanitari, etc.

Unic despatx de la Fàbrica :

Balmes, 2 :: BARCELONA

BABY=LAX El millor Laxant-Purgant

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Teleg.: "CARBUROS"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Taller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 18010
Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors
per a retenció absoluta de la trencadura. — Faixes de totes menes
Faixa-cotilla abdominal. — Models moderns

Cotilles Ortopèdiques

per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena

Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

Anunciar

MIRADOR

és donar a conèixer un producte per tot Catalunya